ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA" ("LIBERTY")
THE RUTHENIAN WEEKLY
published every Thursday by
The Little Russian Nat'l Union
of America
at
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Subscription:
per year...... $2.00 } To Europe:
half year...... 1.00 } per year...... $2.50
single copy... .05 } half year..... 1.25

СВОБОДА

ЗАЛОЖ. 1893 РОКУ.
"СВОБОДА" ("LIBERTY")
виходить кождого четверга
видає
„РУСКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
в Америці
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Передплата:
на рік......... $2.00 } До Европи:
на пів року 1.00 } на рік $2.50
поод. число .05 } на пів року 1.25

УРЯДОВИЙ ОРҐАН Р. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ "SVOBODA" OFFICIAL ORGAN OF THE L. R. NAT'L UNION OF AMERICA

РІК XXI. Джерзи Сіти, Н. Дж., четвер, 21-го серпня 1913. Ч. 34. VOL. XXI. Jersey City, N. J., Thursday, August 21, 1913. N. 34.

Від Головного Уряду Р. Н. Союза в Америці.

Згідно з § 36 статута Р. Н. Союза повідомляє ся всіх Гол. Урядників Р. Н. Союза як також Урядників „Свободи" і Урядників „Просьвітної Комісії", що

Річне Засідане Головного Уряду Р. Н. Союза

відбуде ся

в місті Buffalo, N. Y., в галї під ч. 438 Main and Court Sts.

на днях 9, 10, 11 і 12 вересня с. р.

На се засідане обовязані явити ся: всї Гол. Урядники, означені параграфом 45 в „Додатку до статута Р. Н. Союза", як також Уряд „Просьвітної Комісії", а то Предсїдатель і Референт.

ПОРЯДОК ЗАСЇДАНЯ:

Дня 9. вересня, точно о год. 9-тій рано, Духовний Отець Союза відправить в гр.-кат. церкві на Блек Рак ч. 158 Germain Str., Buffalo, N. Y., Службу Божу і панахиду за померших членів Р. Н. Союза, а по богослуженю всї присутні урядники удадуть ся до галї під ч. 438 Cor. Main & Court Sts., на третім поверсї над The Western Savings Bank, Buffalo, N. Y., де відбудеть ся засідане з слїдуючим денним порядком:

Духовний отець Р. Н. Союза відмовить молитву, а по молитві Гол. Предсїдатель отворить засідане. — Опісля наступить:

Справоздане Духовного Отця Р. Н. Союза.
Справоздане Гол. Предсїдателя.
Справоздане Гол. Місто-предсїдательки.
Справоздане Гол. Рекордового Секретаря.
Справоздане Гол. Фінансового Секретаря.
Справознане Гол. Касієра.
Справоздане Гол. Заступника Уряду Гол. Орґанїзатора.
Справоздане Гол. Контрольної Комісії.
Дискусія над справозданями Гол. Урядників Р. Н. Союза.
Справоздане Завідателя і Редактора друкарні „Свободи".
Справоздане Контрольної Комісії.
Дискусія над справозданями Уряду друкарні.
Справоздане Предсїдателя і Референта „Просьвітної Комісії".
Дискусія над справозданями Урядників „Просьвітної Комісії".

Всї висше згадані Гол. Урядники мають явити ся на час в означеній висше порі і в назначенім місци.

Дано в McAdoo, Pa., дня 5-го серпня 1913.

Д. Капітула, гол. предс. Р. Н. Союза.

• **УВАГА:** Саля засїдань находить ся 6 скверів на північ від зелїзничої стациї New York Central, 7 скверів на північ від стациї Lehigh Valley, 10 скверів на північ від стациї Lackawanna. До церкви треба брати на Main St. стріткару, що має напис Grand № 3, або стріткару Niagara Falls, висїдати на Grote St., а при 158 Germain St. є церква. Сходити ся будемо до The Genesee Hotel, Main and Genesee Sts., Buffalo, N. Y.

КОНФЛІКТ МІЖ ЗЛУЧ. ДЕРЖАВАМИ А МЕКСИКОМ ЗАОСТРЮЄСЬ.

Провізоричний мексиканський уряд з президентом Гуерта на чолї, не дуже богато робить собі з поставлених урядом Злучених Держав жадань, та як видко з його дотеперішного поступованя, жадань сих цїлком не думає сповнити. Се пасивне відношенє Мексика до домагань Злучених Держав богато клопотів спричинює американському правительству, яке хотїло би в мирній дорозї кофлікт закінчити. Здає ся однак, що президент Вілсон, котрий головно є речником мирної полїтики супроти Мексика, буде мусїв зі згляду на заняте мексиканським урядом провокуюче становиско — виступити з цїлою енерґією та силою змусити Мексиканців до виповненя слушних і оправданих жадань Злучених Держав. Американський уряд здає собі добре справу з сего, які жертви Злучені Держави мусїли би понести на випадок війни з Мексиком. Фаховці обчислюють, що Злучені Держави мусїли би побільшити свою армію до 400.000 людий та на воєнну виправу на Мексико видати около 2 мілярди долярів: крім сего американська торговля і промисл понесли би необчислені посередні страти. Остаточної децизії в мексиканській справі можна сподївати ся вже в найблизших днях.

—o—

НЕБЕЗПЕКА ЗАВОЛІЧЕНЯ ХОЛЕРИ ДО АВСТРІЇ.

На теренї балканської війни вибухла між иншими пошестями також азійська холера. Ся страшна хороба ширить ся тепер з доволї великою силою в Сербії; тому австрійське правительство зарядило на своїй границї від сторони Сербії всякі міри осторожности. Мимо сего однак лучило ся вже кілька занедужань на холеру на мадярській території.

—o—

УТВОРЕНЄ РУСЬКОЇ ДІЄЦЕЗІЇ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

Ще перед двома тижнями вичитали ми в пітсбурськім „Rusin-ї", а відтак в „Америцї" і в „Душпастирі", що владика Ортинський дістав з Риму повідомленє, чи навіть письмо, в якім папа іменує його справжним епископом для Русинів, проживаючих у Злуч. Державах Північної Америки. Подібні вісти ширили ся вже й попередно у тутешній руській пресї, тож ми не спішили ся занотувати сей послїдний факт у нашій часописи, ожидаючи урядового оголошеня дотичного папського розпорядженя. Саме тепер ми переконали ся, що креоване руської дієцезії в Зл. Державах, яка зовсїм не буде під впливом епископів латинських, є вже довершеним фактом, а публичне оголошенє сього факту церковними властями відбудеть ся в короткім часї. Обширнійше про сю важну й далекосяглу справу напишемо тодї, коли наступить урядове проголошенє дотичного папського акту.

—o—

КАНАДИЙСЬКІ ШОВІНІСТИ.

Від недавного часу Русини в Канадї є предметом острих атаків зі сторони анґлїйських шовіністів, головно членів т. зв. лїберальної партії, які хотїлиб, щоби Русини в Канадї на їх розказ в одну мить забули про своє походженє, свою віру та мову, а стали „корінними" Анґлїйцями. От що про се пише „Канадийський Русин", ґазета виходяча в Вінніпеґу: Нетерпимість анґлїйськиїх „джінґоїстів" в західній Канадї зглядом чужинців, особливо Русинів, зростає з дня на день. Ми вже писали про виганянє руських учителїв з анґлїйсько-руських шкіл в Альбертї через публичного тростіса Флечера. До сего приязучає ся тепер стаття якоїсь „жінки з Альберти", поміщена у „Келґарі Нюс Телеґрам". У згаданій статї домагає ся „свободолюбна" жінка ограниченя прав прибуваючих тут чужинців, та як найскоршого їх сканадизованя, себто з'анґлїйщеня.

„Жінка з Альберти" закидує Русинам, що вони не хочуть у ніякий спосіб винародовитись, що хочуть задержати свої звичаї і обичаї, а се небезпечно для Канади, бо культура і образованє Русинів значно уступає культурі і образованю Анґлїйців. Закидує вона Русинам-фармерам, що перетяжують свої жінки працею і що за скоро, бо в 12 роції видають свої доньки замуж. Через се в трийцять пятім роції житя руські жінки вже старі женщини, що мають по 12 до 15 дїтий. Через се великодушна Анґлїйка побоює ся здеґенерованя людської раси.

Дальше закидує вона Русинам, що хочуть і на дальше зістати Русинами, а навіть хочуть мати власні віроісповідні двоязичні школи.

Введенє таких руських шкіл з руськими учителями обіцяв навіть один незалежний кандидат до альбертійського сойму підчас послїдних виборів.

Тому остерігає „женщина з Альберти" альбертійських мужчин і жінок, щоб в жаданю наданя голосу були осторожні, та щоб від наданя голосу виборчого женщинам виключено Русинки. Рівнож домагає ся вона, щоб у Канадї ніхто не мав права голосованя, хто не уміє читати і говорити по анґлїйськи.

Вкінци домагає ся „жінка з Альберти" введеня примусу шкільного, щоб тим способом як найскорше винародовити канадійських Русинів.

Се менше більше зміст статї „свободолюбної" Анґлїйки. Нетерпимість до всього, що не анґлїйське, переходить тут усякі понятя і може хиба рівнатись з нетерпимостию до всього, що українське, російських националїстів і чорносотенців або галицьких вшехполяків. Се дійсно крайна нікчемність і безличність закидувати Русинам, що вони хотять полишитись Русинами, або воювати проти Русинів видуманими і з пальця виссаними закидами як ті, що руські дївчата у 12-ім роції виходять замуж!

Тепер бачимо як на долонї як прихильні Русинам альбертійські Анґлїйці, особливо лїберали, яких через стілько лїт запомагали тамошні Русини своїми голосами при виборах та позволили їм зрости у полїтичну силу.

Тепер можна бути певним, що на дальше Русини так наївні не будуть і своїми голосами не піддержуть своїх найбільших національних ворогів в Канадї.

—o—

ЯКИХ СПОСОБІВ УЖИВАЮТЬ КАПІТАЛЇСТИ, ЩОБ ЗРОБИТИ ГРОШІ.

В місті Ессен в Німеччинї є найбільша на сьвітї фабрика гармат і стрільних матеріялів. Властитель сеї фабрики, Круп, один з перших богачів в Німеччинї, уходить за великого німецького патріота і є навіть особистим приятелем цїсаря Вільгельма. З початком сего року соціяльно-демократичний посол др. Лїбкнехт постарав ся в німецькім парляментї в Берлїнї навести докази, що Круп при своїм патріотизмі є не менше дбалий і о свою кишеню, та що уживає цїлком „непатріотичних" способів, коли ходить о бізнес. Посол Лїбкнехт закинув публично в парляментї Крупови, що Круп грубо підплачував ґазетярів з найбільших французьких ґазет, щоби вони писали ворожі статї проти Німеччини, та взивали французьку публичну опінію до воєнної розправи з Нїмцями. Очевидно, що німецький уряд, судячи з численних статий найбільших французьких ґазет, що воєнний протинїмецький рух у французького загалу зростає, числив ся з можливостию вибуху війни і приготовляв ся відповідно до неї. О се тільки ходило Крупови; уряд Німеччини побільшуючи свої війська і приготовлюючи ся до війни, про яку в Франції ніхто поважно і не думав, робив в фабрицї Крупа великанські замовленя, та платив йому грубі міліони за воєнні матеріяли, яких властиво не потребував. Другий закид, зроблений послом Лїбкнехтом Крупови, був сей, що Круп підплачував офіцирів німецького міністерства війни, щоби йому зраджували всякі тайни військової управи, та використував одержані відомости для своїх цїлий. Оба закиди оказали ся правдивими. Що-до першого закиду, німецький уряд еще перед кількома місяцями подав в парляментї „делїкатне" освідченє, що вправдї стверджено, що кілька великих французьких ґазет штучно на замовленє старали ся виробити у французької суспільности ворожу для Німеччини опінію, однак не стверджено сего, щоби Круп в сїм фабрикованю французької опінії брав чинну участь. Лучше пішло з другим закидом. На подані послом Лїбкнехтом докази, німецький уряд виточив проти кількох офіцирів міністерства війни карне слїдство. При судовій розправі, яка в тих днях відбула ся, доказано 7 офіцирам, що вони зраджували за гроші фабрицї Крупа всякі тайни військової управи. Всїх 7 офіцирів засудив суд на вязницю і позбавлене офіцирської ранґи.

—o—

ДОРОЖНЯНА РЕВОЛЮЦІЯ В ТУРИНІ.

Недавно маґістрат італїйського міста Турину підвисшив міські податки від засобів поживи, наслїдком чого всї артикули поживи дуже подорожіли. Щоби проти сего запротестувати, 2000 властителїв споживних торговель замкнули свої склепи, а робітники в усїх фабриках застрайкували і великими походами з жінками і дїтьми вийшли на улиці, демонструючи проти маґістратських заряджень. Під охороною полїції два купцї хотїли отворити свої склепи. Тодї демонструючі робітники повиривали камінї з улиці і почали ними обкидати полїцію і бомбардувати оба склепи. Товпа домагала ся, щоби посадник міста безпроволочно уступив. Жінка посадника, розведена з ним тому два роки, вганяла по улицях міста і виголошувала палкі промови, в яких обжаловувала бувшого мужа за ріжні надужитя. Управа міста спровадила богато війська, яке патролює по улицях.

—o—

КАТАСТРОФА ПОВЕНИЙ В ГАЛИЧИНІ.

Сян наслїдком послїдної зливи виступив з берегів. Сянік і околиці навістила повінь, низше положені околиці під водою. З Ярослава доносять, що на просторі двох кільометрів здовж ріки тягнеть ся наче величезне озеро, а під ним майно людий. Села Гарбарі, Міштал̈ї, Лази, Ставки, Мурованка, Малинівка під водою. Поля здовж Сяну залиті водою до висоти 3—4 метрів. Серединою сего озера пливуть тисячі снопів збіжа. Доплиеи Сяну Любачівка і Скло виступили також з берегів і зірвали кілька мостів. Краєвий маршалок ґр. Голуховський в переїздї з Любачова через Ярослав до Львова вступив до Ярослава, щоби наочно переконати ся про катастрофу. В Перемишли з суботи на недїлю о годинї 3-ій над раном Сян підніс ся і залив улиці міста. Хідник перед „Робітничим Домом" залитий. В пивницях і на подвірю вода. Мешканцї улиці Барської і Побережа Косцюшки не могли видістати ся з мешкань. В богатьох місцях дельожували мешканців. Вода залила будинок III. ґімназії на Засяню. О скільки доси стверджено, є одна жертва в людях. Села Перекопане, Пикуличі і передмістє Вільче зовсїм залиті. Староста вислав до Пикулич хлїб і иншу поживу, бо там страшна нужда.

ПОХОРОН БЛ. П. О. Є. БАРИША.

Похорон бл. п. о. Єроніма Бариша відбув ся 1. с. м. в Ямници коло Станиславова. Якою любовю тїшив ся передвчасно померший покійник між широкими верствами селяньства, пізнати було по сім, що в похороннім обрядї взяли участь всї майже околичні читальнї, Січи, Соколи та инші товариства, висилаючи делеґації з вінцями. Рівнож не бракло сьвітської інтелїґенції та духовеньства, а станиславівська українська громада взяла ґреміяльну участь в сумнім походї. Син покійника, п. Богдан Бариш зложив в редакції „Дїла" 1000 (тисяч) корон на „Рідну Школу" місто окремої подяки для всїх, що взяли участь в похоронї.

—o—

СМЕРТЬ ПРОВІДНИКА НІМЕЦЬКИХ СОЦІЯЛЇСТІВ.

Один з головних провідників німецької соціяльної демократії, Авґуст Бебель, помер 13-го с. м. в курацїйній місцевости Пассуґ, в Швайцарії. Уроджений в р. 1840, був Бебель з фаху токарем, та вже від наймолодших лїт брав живу участь в починаючім ся тодї визвольнім руху німецьких робітників. Своїм незвичайним орґанїзаційним талантом та великою красноріӵивостю Бебель в скорім часї вибив ся на чоло робітничої партії, та вже в роції 1867 був одним з перших основателїв полїтичної робітничої орґанїзації на основі соціяльно-демократичної проґрами. Вибраний послом з початку до саського сойму, а відтак до загального німецького парляменту, до кінця житя брав живу і діяльну участь у всїх парляментарних працях, заступаючи все вірно інтереси широких мас працюючого люду. В довґім часї своєї парляментарної діяльности нераз приходило ся Беблеви переносити всякі переслїдуваня німецького уряду та німецької буржуазійної суспільности, які в напрямі, репрезентованім Беблем, добачували революційні тенденції, небезпечні для німецької держави та істнуючого суспільного ладу. Мимо однак лютих переслїдувань уряду та кількакратних засуджень на тяжку вязницю, Бебель враз з иншими провідниками робітничого руху не залишив дальшої своєї діяльности, та їх зусиллям і неустрашимій працї завдячує німецька соціяльна демократія всю свою теперішну силу. Беблеви дала судьба дожити часу великого розвою соціяльної демократії в Німеччинї, де найсильнїйшою полїтичною партією в цїлій державі та найлїпше з'орґанїзованою є тепер власне партія соціяльної демократії, яка обіймає майже всїх робітників держави. Благодатний вплив полїтичної сили соціяльних демократів проявляє ся в цїлім новійшім законодавстві Німеччини, яке в кождій важнїйшій суспільній справі мусить узглядновати поступові жаданя і реформи диктовані соціяльними демократами в хосен робітників.

—o—

ПРОТЕСТ УКРАЇНЦЇВ.

Проти чорносотенних промов думських „Малороссів", а з окрема проти зрадницької бесїди Скоропадського і заяви Родзянка, посипали ся тепер по російських і укр. часописях численні протести. Особливе вражінє зробив протест 118 Українців, надісланий на адресу думської партії трудовиків, між иншими з підписами проф. М. Грушевського і членв I. думи Чижевського, Шрага, барона Штайнгеля, Тарасенка, — і протест 1790 селян з Катеринославщини проти клеветного вискалу голови рос. думи, Родзянка, начеб самі укр. селяни заявили, що не розуміють укр. перекладу царського маніфесту з 17. X. 1905 року.

РОДИМЦЇ! ЯВЛЯЙТЕ СЯ ЧИСЛЕННО НА ВІЧАХ, УСТРОЮВАНИХ ПРОСЬВІТНОЮ КОМІСІЄЮ Р. Н. СОЮЗА!

ДОПИСИ.

З Syracuse, N. Y.

Члени кождого чужого народу в Америці не забувають про свої народні обовязки, тож лучать ся в рідні оґанізації і товариства, щоби в купі між собою, спільними силами працювати, та плекати на далекій чужині свої рідні чувства. Тільки Русини зі східної части Сиракюз позабули на свій народний обовязок та через довгий час не відчували потреби, щоби злучити ся разом в своїм рідним товаристві. 8 років там стало перебуваю, та через цілий час я старав ся намовити тамошних Русинів, щоби вступили в члени Р. Н. Союза та згуртували ся в своїм братстві. Та доперва в році 1912 удало ся мені при помочи члена Р. Н. Союза, Ковальчука, більше число наших земляків намовити, щоби вступили до Р. Н. Союза та записали ся до нашого братства, відділ 317. І все як найкраще заповідало ся; братство наше через 5 місяців гарно розвивало ся та на нещасте — кількох кацапів, які до нас записали ся, розпочали свою звичайну кириню. Дійшло до сего, що кацапи розбили збори нашого братства, та тепер на численних своїх мітинґах аґітують, щоби як найбільше наших членів з братства відірвати та приєднати для кацапського товариства, яке задумують основати. З сего для нас Українців є та наука, що з кацапами неможлива народна праця, що збаламучена всілякими московськими науками натура кацапів скорше чи пізнійше все вилізе як шило з мішка, щоби все то, що Українці збудували, — збурити. З тим більшою силою та ревностию мусимо ми Українці між собою самі орґанізувати ся і працювати, а дасть Бог, в короткім часі наша справедлива українська справа, як в старім краю при виборах, так і тут в Америці побідить.

З прикростию мушу донести про одну річ, яка дотичить самих Українців в Сиракюз. Дня 4. липня с. р., по отриманій пейді забавляло ся товариство самих Українців, між ними також деякі урядники місцевого братства, 317 відділу Р. Н. Союза. Підчас забави почали сьпівати між иншими піснями також український гимн „Ще не вмерла Україна", при чім деякі члени позволили собі перекручувати слова гимну в такий невластивий спосіб, що се не надає ся до повтореня. Знаю, що не брак пошанованя для народного гимну споводував сих членів, які є впрочім добрими Українцями, до негідного перекручуваня нашого взнеслого гимну, тільки досить висока температура забави, на якій алькоголь не послідну відгравав ролю.... Мимо сего підношу се публично на науку сим членам, щоби знали, що при ніякій нагоді і під ніяким услівєм не вільно Українцям без належної пошани відносити ся до народних сьвятощів!

Денис Матвіїв.

З Olean, N. Y.

В нашій місцевости зорґанізовано дня 10. с. м. Товариство під назвою „Запорожська Січ". Вступило відразу 37 членів, з поміж котрих вибрано слідуючий Виділ: Д. Мішанець, предс.; П. Вовк, заст. предс.; М. Самаранда, секр.; Г. Підскальний, заст. секр.; Ів. Підскальний, кас.; І. Слободзян, заст. кас.; Я. Кривий і Ілько Підскальний, контр. комісія; І. Кліщ і С. Васьків, дов. хорих; І. Бойко, капітан; В. Фідірка, господар. Всі присутні на зборах члени ухвалили приступити до нашої славної орґанізації: Руський Народний Союз в Америці. Маємо кріпку надію, що новозаснованє Товариство зросте в короткім часі у поважне число членів і згуртує у собі всіх Русинів і Русинок, проживаючих в Олін і околиці. Горнім ся, Братя і Сестри, до нашого Товариства і покажім цілому сьвітови, що ми також вірні сини та доньки нашої дорогої вітчини, Руси-України! Нехай у нас не знайдень ся ані одної душі, що не належалаб там, де всі сьвідомі Русини-Українці належать! Гаразд!

М. Самаранда.

З Watervliet, N. Y.

Відповідь цареславному в „Свѣт-ї".

В схизматицькій шматі „Свѣтъ" в двох послідних числах чіпив ся нашої церкви і братства якийсь цареславний виродок і в істинно русскій і настоящий спосіб іскренно пробрехав ся. Не малибисьмо охоти з такими виродками публично файтувати ся, бо нема з ким.... але если самі зачіпають ся, то тепер мусимо витягнути того медведя з ліса і показати сьвітови, хто він є...

У нас в Watervliet є дві церкви: одна наша греко-католицька, а друга схиматицька, маленька, мізерненька і стояча за містом там, ідіже нѣсть сайдвока ні сьвітла, но болото безконечне... Є там батюшкою тепер Mr. Mike Fe—kula, котрий дуже часто „ґедзґає ся" як бородате козлятко і задерши хвіст до гори, випускає свою велю мудрость своїм праправославним під ніс а вони слухають і наслаждають ся...

Mr. Mike думав а навіть оголосив тут всім, що в короткім часі зажене всіх греко-католиків до схизматицької копарі і зачав від того, що в церкві і приватно почав греко-католицьку віру прозивати послідними словами („нарпива унія" і т. д.) так, що тим зразив собі не лише Українців, котрих він сильно ненавидить, але навіть своїх краянів. Єсли би Mr. Майк батюшкував між стадом московським, то може було би инакше, але тут біда з тим, що тут Майка всі знають, бо разом з ним недавно в шапі робили, разом на борті мешкали, разом пікою робили, а тепер Майк шмарив давні „тульца" взяв кадильницю до руки, запустив козлячу борідку і дає ся в „Свѣт-ї" знати, що він жиє...

Mr. Майк! ви чіпаєтесь нашого сьвященика за то, що говорить нам історичні проповіди (про сьв. Володимира, про сьв. Кирила і Методія і т. д.) і висилаєте тут своїх шпіонів, а вони підслухують і мельдують вам і потім Майк має джаб, бо мусить всьо то поперекручувати, поциганити і бабрати до „Свѣт-а", а „Свѣтъ" — то так як канал, всі бруди і помиї в себе похлaняє. Ви критикуєте проповіди нашого сьвященика і себе, простого хлопа (так самі о собі пишите), ставите висше. Ол райт, Mr. Майк! всі не можуть бути такі мудрі, як з Лося Майк! Ви преці нь кінчили своє богословіє на університеті в вашім роднинім селі Лосє, повіт Горлиці, а тут в Америці доповнилисьте свої студії в шапі, отже не дивота, що ви тепер такі мудрі... Від часу як ви тут стали батюшкою, то в цілій околиці запанував великий рух, бо всі ваші кус мудрійші парохіяни почали кидати роботу в шапі і почали вчити ся на батюшків, і тепер біда, бо не буде кому в шапі робити! Подібно стало ся і з **піддячими**: почали тепер всі на ґвалт вчити ся на батюшків і публично говорять: если такий Фе—кула або Николин може бути батюшкою, то чом і другий не може бути? За **дяків** тут не згадую, бо **добрий** дякоучитель шанує свій кавалок хліба і на батюшку не іде, бо не хоче того посьміховища, щоби за ним діти уганяли як за цапом і тримаючись за бороду кричали: меееее!... Ви висьміваєте нашу церкву, наше братство і по штубацьки висьміваєте назвиско нашого сьвященика. Mr. Майк Фе! того не робіть, то не по православному! Тут не вільно так робити, Майку, тут не Рассея!

Ви висьміваєте наше братство сьв. О. Николая за то, що братство **запрошене** взяло участь в італійській празничній параді і кажете, що навіть Поляки і Словаки не ішли а Русини пішли. Отже, Майк, прийміть до відомости, що сего року Поляки і Словаки тому не ішли, бо **не дістали запрошеня**, а впрочім італійський тутешний нарід не є ані протестантський ані схизматицький ані ворожий нашій народности, отже нема причини ворогувати з ним! Думаємо, що ви, Mr. батюшка, наносите більшу ганьбу своїм парохіянам тим, що так явно і щиро лучите ся тут з протестантами! Чи вам не ганьба відправляти „православну вечірню" в протестантськім костелі в Mechanicsville, де зійшло ся на ту протестантсько-схизматицьку відправу щось пістьох царопоклонників, бо решта ганьбили ся в протестантській копарі клякати і молити ся! Чи вам не ганьба возити своїх сьпіваків до Schenectady до протестантського костела протестантам сьпівати? Чи вам не ганьба померлого Поляка (забив ся) хрестити і так, зробивши його **по смерти** „православним", ховати на схизматицькім цвинтари? І много, много подібного, але шкода місця! Ви проливаєте фарисейські слези над Лемками греко-католиками... Радше, Майку, заплач над собою, щось зробив ганьбу своїй родині (Майка Фекули брат є тут в Америці греко-католицьким сьвящеником) і вирік ся своєї батьківської віри і свого народу і за ту пуждену ботюшківську пейду лишив свою чесну роботу в шапі і пішов (як Юда) служити нашим ворогам!

І тепер Майк Фе. зачинає тут підбурювати той нещасний нарід, з котрого сам вийшов і з котрого тепер жиє і доповаджує до того, що вже тут зачинаєсь борба між греко-католиками а схизматиками! Памятайте, Майк, що хто сіє вітер, той збирає бурю! А если будеш дальше, Майку, бабрати по ґазетах, то з того вийде не нам, але Майкови шкода, бо сьвіт дізнає ся про Майка Фе—кулу так, як про того медведя, про котрого один Львнок сказав: „Ґдибись бил, **глупі недзведзю**, в лесе ціхо седзял, то нікт би ее бил о тобе ніґди не доведзял"... — Ґудбай, Майк!

Лемко греко-католик.

З Ford City, Pa.

Шкляний наш городок (шкляним можна його назвати тому, бо тут находить ся майже найбільша в Сполучених Державах фабрика, що се місточко удержує) замешкують всілякі народности, між котрими єсть також спора горстка Русинів. Два відділи Р. Н. Союза, чч. 63 і 187, не є ще так переповнені, якби повинні бути відповідно до скількости Русинів тут замешкалих. Чому се так? — може хтось запитати. Причиною сего є наша ославлена байдужність і зацофанє.

Недавно тому заносило ся на те, що „новий Р. Н. Союз" запустить своє обігниле корінє і в нашій місцевости та буде висисати з наших людий потрібну для себе поживу. Але якось вдало ся нам охоронити від сеї погибели.

Тут знова прийшло на сьвіт „Провидінє" і то з таким натиском (розумієсь для тих, що не розуміють слова „народний"), що вже вставляють вікна до „Провидіня", бо заснували відділ „Соколів". Здаеть ся, що суть тут такі одиниці, котрі не знають, де і пощо вступили, тож уважайте, камо грядете! Таж Р. Н. Союз, се найбільша руська народна орґанізація, котра не лише виплачує запомоги, але також ширить просьвіту на Американській Руси. От наприм ір „Просьвітна Комісія" нашого Союза вже працює із закасаними рукавами і будить нарід до культурного житя. Висше 17 тисяч наших братів і сестер стоять вже в рядах нашої старої орґанізації, під прапором русько-народним. А там ще є досить місця і для вас! Колиж вам так трудно розріжнити орґанізації народні від других, то пригляньте ся близше Полякам. „Związek Narodowy Polski" зріс в мілiонові маєтки, а число його членів пересшає 100.000! Сей „звйонзек" має і свою висшу школу в Кембрідж Спрінґс, де сам президент Тафт брав участь при її отвореню. Се орґанізація народна і гуртує в собі справді весь сьвідомий польський народ. Друга знова польська орґанізація, як не милю ся, подібна до нашого „Провидіня" — се „Zjednoczenie Rzym. Kat." Там вже цілком инакше ґаздівство; там дефіцит в касі досягає до числа членів „Zwiazku Nar. Polskiego", то єсть $100.000.00.

Отже чи не час було би нам лучити ся в силу під народний прапор, щоб ми також могли ґостити у себе президента так великої републики при яких народних оказіях. Тогди доперва Американці пізнають, що Русини нарід поступовий і заслугують на респект на землі Вашінґтона.

Йосиф Теплий,
член від. 187 Р. Н. С.

З Cleveland, O.

Перед трома роками завязало ся у нас сьпівацьке товариство „Боян", яке під проводом свого першого учителя і діріґента дуже гарно розвивало ся. Товариство з'єднувало собі чимраз більше членів, бож на кождім кроці видко було працю і поступ товариства. Урядженем знаменитого церковного хору, як також на народних концертах і театральних виставах, „Боян" плекав гідно нашу чудову церковну та народну пісню. І здавало ся, що руська пісня сильним відгомоном шірве вкоротці не тільки цілу українську громаду Клівленду, але також цілу околицю, — та на жаль инакше склало ся.

Між старшиною „Бояна", як се звичайно по руських товариствах водить ся, повстали всілякі особисті непорозуміня та тайні ворогованя, наслідком яких діріґент „Бояна" був змушений уступити. З відходом старого діріґента підупав дуже клівлендський „Боян". Вправді деякі члени старшини по довшім часі спровадили свого краяна, який обняв діріґентуру в „Бояні", та сей новий діріґент не потрафив доси оживити товариства і хоть в части привести його до того гарного стану розвою, на якім воно стояло за часів давного діріґента.

Клівлендці мають повне право жадати від нового учителя-діріґента, щоби з більшою працею і енерґією старав ся розвинути занепавше житє в „Бояні", та заперестав сього, в неоднім випадку за „гонорного" способу відношеня до членів товариства, бо сим наших людий для „Бояна" не зеднає, а відтрутить. А справді була би велика шкода для нашого народного житя в Клівленді, дати підупасти товариству, до якого всі так дуже горнули ся і дальше єще симпатично відносять ся.

Д. А. Сватюк.

З Elks River, Idaho.

(З далеких Вестів).

Неодин з поважаних читачів „Свободи" рад би може знати, як іде житє на Вестах. Я, обїхавши Вести здовж і поперек, міг бим дещо розказати.

Відай нема на небі сьвятого, котрий би тут не мав бодай одного міста, названого своїм іменем. Міста мають назву сьвяту, але люди в них — не завсігди заслугують на назву людий... Жиють тут переважно Шведи, Норвежці і Фінляндці, а лиш дуже рідко можна подибати між ними Русина або Поляка.

Ті наші одиниці, стикаючи ся з людьми невірними, якими суть Шведи, стають ся зовсім гірші від тих, з котрими пристають. Я здибав по кількох Русинів в стейтах Каліфорнії і Вашінґтон і вони мені розказували, що не бачили церкви по 7 літ або по 8 літ, отже стали ся правдивими дикунами.

Оставивши за собою Ст. Луіс, Мо., дальше на захід вже не подиблеш наших людий ніде, хиба, як я вже висше сказав, одного або двох. Фабрик тут нема, люди роблять по більшій части в майнах, а в літі по фармах. В літі о роботу тут на фармах не трудно, лиш біда, що в зимі нема що робити. Платня на фармах виносить пересічно від 30 до 35 долярів місячно; в майнах від $3.00 до $3.75 денно. Удержанє тут дуже дороге: найтанший борд (столованє) $27.00 місячно. Танше не можна купити черевків до роботи як за $5.00. Блюзка до роботи, яку в Ню Йорку можна дістати за 45 цнт., тут коштує $1.00.

Здоровлю всїх Русинів. Гаразд!

І. М. Кос.

З Wheeling, W. Va.

З приходом до Вілінґ о. А. Стр-ого, який оказав велпкі орґанізаторські спосібности та з цілою ревностию взяв ся до народної праці, — народне житє між місцевими Русинами, яких тут доволі велике число, з кождим днем змагає ся і дасть Бог, може вже в недовгім часі розвине ся до такої сили, як по инших плейзах.

Дня 19. липня урядили Русини в Вілінґ перший раз театральну аматорську виставу, яка випала дуже добре, та численно зібраним нашим землякам незвичайно подобала ся. Грано штуку „Іцко Сват". Аматорський кружок, під проводом о. Стр-ого, вложив немало накладу праці, щоби штуку перестудіювати та з правдивим зрозумінєм її відіграти. Тож дуже вдатно і гарно вивязали ся аматорки і аматори зі своєї задачі; деякі відіграли свої ролі з дійсним артистичним чутєм. Ролю Гальки відіграла незвичайно гарно Ксеня Цюпінська, а ролю Ксені віддала також добре Анна Когут. Неменше удачно випали всї ролї мужеські. Іцка Свата грав Стефан Дикий, Федоровича — В. Когут, Анастазія — Юрко Сєвний, Федька — Ст. Ґрушкевич, а Якова — Николай Зарічний. По скінченю представленя відсьпівав новозорґанізований хор цілком поправно народний гимн „Ще не вмерла Україна" і „Марш Соколів".

Коли зважить ся, що се було перше представленє, яке вілінґські Русини виставили, то успіхи його мусить ся признати дуже вдатними та вдоволяючими. Єсть отже повна надія, що новоосновапий аматорський кружок, при добрій волі та дальшій праці сповнить як найкраще свою високу ціль, щоби народне житє вілінґських Русинів підтримати та піднести.

При сій нагоді мушу тут публично подякувати нашому поважаному духовному отцю, який ніколи не жалує своєї праці і ніяких трудів, коли ходить о народні справи. Він при заложеню аматорського кружка і при сїм першім представленю найбільше із всїх заслужив ся. Неменше щира подяка належить ся всїм членам-аматорам, котрі не жалували свого часу та труду, щоби тільки вивчити як слїд свої ролї та вдоволити присутну на представленю публику. Честь і слава всїм щирим трудженикам на ниві народній!

Один з присутних.

Що оповідав краян зі старого краю.

Панове Русини-Американці! Що нового у Вас чувати, бо у нас, в нашім старім краю, велика біда! Слота панує вже близько три місяці, вся ярина і озимина зогнила, дебри та пасовиска позасували ся від довгої слоти. Значить, не будеш їсти, руський хлопе, ні хліба, ні каші. Треба знов буде писати до „ц. к. Старооства" о запомогу, і пришлють тобі чвертку кукурузи, за котру пізнійше мусиш заплатити десять корон, а як ні — то остатний сїрак з тебе стягнуть.

Так виглядає наш руський гаразд на селї, а що буде дальше?... Голод, слабість, смерть і пекло, бо Русина „Польське Коло" і до неба не пустить.

А посеред того гаразду стоїть австрійський обиватель-хлоп босий, в подертім соломянім капелюсї, а коло него жінка в послїдній латаній спідниці і череда діточок, на пів голі, з животами, наладованими пісними бараболями і натинкою. Ґазда думає важку думку, жінка втирає сльози, а бахорі кричать їсти аж ціле село ходить!

І наші руські пани не мають ради про хлопську біду. Якось не чувати, щоби вони роздобули де трохи ґроша, заложили великий склад збіжа та придбали хоч трохи хлопських артикулів до житя, щоби нести поміч бідним селянам, коли під зиму загляне до них голод і сухоребра смерть з косою.

Ось такі гадки снують ся по моїй голові, але снують ся вони мабуть і по ваших головах, бо тут чоловік не сам: єсть і жінка і діти, а всї хочуть їсти, та і жити хоче ся, хоть не дають добрі люди, а найгірше той „драла"... всьо оподаткував і поштемплював. Чую, що незадовго вийде податок на кури, а хлоп як схоче переступити поріг до суду або до староства, то мусить мати на чолї штемпель за корону.

Думав я, думав, а далї — торбу через плечі і гайда по цілій Руси-Україні на аґітацію. Всюди я бував: і на Поділю, де колись плило молоко і мід, а тепер пливе хлопський піт і жидівські помиї; був і на рівнинах Буга, де колись була славна руська риболовля, а тепер спроцесували польські голопятники; був під Бескидом, в королївстві Прусака Шміда, котрого тато приїхав псом до Галичини, а померши недавно, лишив свому синови мілїони і всї лїси на Бескиді, котрих душа Шваба-лютра не могла ще ликнути, а в додатку і маєток Броди, славні з паршивих жидів і брідської холери; був я і на славнім колись Покутю, де тепер люди „покутують" за гріхи батьків; був і на богатім давнім Підгірю, з котрого тепер можна видіти хиба лисі гори Карпати, котрі виголила з лїсів жидівська рука, так виголила як цирулик морду польського повстанця; замість бритви голила гуцульська пила, а замість мила лляв нехрист сивуху в грішне християнське черево. Опинив ся я аж у гуцульських горах, де колись-то славний Добуш підбирав маєтки богатим панам і давав бідним Гуцулам; тепер Жиди забрали вже полонини і здіймають вже торби з Гуцулів.

І міг би я вам то всьо описати, що виділи мої очи і що чуло моє серце. Та годі!... На се треба би ґір паперу і бодню чорнила... Я вам скажу лише, що гріхи наші мусять бути тяжкі, если нас так Бог карає. Щоби ви знали дещо з моєї подорожи, то подивіть ся до тої ґазети, в котрій я сю подорож описав. Вот читайте, що там стоїть: темнота, піяньство, неморальність, жид, лях, злодїї, і т. д. і т. д.

А ви певно цікаві ще знати за тоті вибори, котрі відбули ся сего року до галицького сойму. То вам були вибори, людоньки добрі, а свині — вибачайте — так ся платили, що давали по триста корон за одну „свиню" (в політиці називають свиню „хрупєм".)... І через наше село переїхало щось двацайцять кандидатів, а межи ними був один Юда; були поодинокі села, котрі після своєї волї і здорового розуму рішили піти сюди а не туди і стояли при своїм твердо аж до кінця. З ними три рази торгували ся, чи вони часом що з того не спустять. Цїлї хмари аґітаторів, за котрими двері не замикали ся, непотрафили нічо зробити; наш український народ стояв як мур, як скала, і не могла жадна сила його зломити! То були люди просьвічені, села характерні, котрих, дай нам, Боже, як найбільше! Вони одноголосно закричали: „Нам не треба партій! нам не треба борби! Нам треба землї, хлїба, правди і волї!" І той голос пішов глубоко до серця наших Українців, і стали всї як один — і правда пішла горою! Вибрали — як звісно — 31 послів до галицького сойму, а ті посли може станут в обороні руського хлопа і вирвуть його з тої неволї і від тих пявок, що ссуть його як ненаїстне теля корову, і наведуть його на дорогу сьвітла і правди.

С. Туз.

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Отсим пригадує ся пп. місцевим Урядникам Р. Н. Союза, що кождий відділ Р. Н .Союза має найдальше до 30 кождого місяця прислати припадаючий на него розмет.

Відділи не тримаючі ся сего, будуть безпроволочно суспендовані, а за наслїдки будуть відповідати місцеві Урядники перед своїми членами за їх неточність в своїм урядованю.

Голов. Уряд Р. Н. С.

КАЛЄНДАР.

СЕРПЕНЬ.

Д. от.	Дні	Руські сьвята
21	Четвер	Еміліяна кнр.
22	Пятн.	Матея апост.
23	Субота	Лаврентія м.
24	Неділя	10. Евпла, Клявдії
25	Понед.	Фотія і Аник.
26	Вівтор.	Максима
27	Середа	Теодосія печ.

НОВИНКИ.

Державна субсідія для руських видавництв на Угорщині.

Угорський епископ в Мукачеві, Антоній Пап, виєднав ся у мадярського уряду грошеву запомогу на видаване для шкільної молодіжи часописи, та популярних наукових книжок для народа. Коли сам факт введеня в житє нових руських видавництв на Мадярщині був би потішаючим обявом, то на видавництва, підпирані мадярським урядом мусимо дивити ся з певним недовірєм та упередженєм, знаючи, що головною цілию шовіністичного мадярського уряду є цілковите змадярщене немадярських народів на Угорщині — в перший мірі тамошних Русинів.

Шкоди, заподіяні повенями в Галичині.

Галицький намісник Коритовський предложив міністерству у Відни звіт з наслідків катастрофи повений в Галичині. Після дотеперішної оцінки, яка еще не є цілковито покінчена, шкоди, заподіяні повенями, обчислено на 30 мілїонів корон. Се урядове обчисленє шкоди ані в приближеню не є згідне з дійсним станом річи. Намісництво у Львові правдоподібно не має еще доси докладних звітів зі страшних наслідків повений, які власне в послідніх часі заподіяли найбільші шкоди. Цілі околиці в краю є цілковито знищені. Знищена цілком не тільки паша, але також зовсім змарніли збіжа та зігнили бараболї. Люди випродують за безцїн худобу, які не мають чим живити. Коли отже узглядне ся всех добутків, який змарнів, тоді сума 100 мілїонів корон на означене всеї шкоди не буде цілком висока. Сегорічна катастрофа є найбільша, яка навістила Галичину від року 1867. Очевидно, що навіть найвидатнійша поміч зі сторони уряду не є в силї вирівнати ані сотної части заподіяної шкоди. Коли би половину сих гроший, які поплили з водою від часу передїта кравевої господарки польською шляхтою, ужито на урегулюванє рік, — мала би Галичина доси вже всї ріки урегульовані, побудовані водні канали, мости і дороги. Одначе правдива в краю польська шляхта на все нище видає податкові гроші краю, лиш не на такі річи, які піднесли би широкі маси людности від згляду економічного і просьвітнім. Крайний отже час, щоби теперішних верховодів в краю раз на все від господарованя і управи краєм усунути.

В Галичині брак рекрутів.

Переселенчий рух з Галичини до Злучених Держав і Канади, та сезонова еміграция на зарібки до Німеччини дали ся відчути в дїймаючий спосіб австрійській армії. До дня 31. мая не ставило ся при екрутовій бранці: в краківськім корпусі 20.872 осіб, в перемиськім корпусі 26.122 осіб а у львівськім корпусі 33.860 осіб. З цифр сих видко, що еміграційний рух огорнув найсильнїйше середущу і східну Галичину, отже переважно руське населенє.

Кара на торговців живим товаром.

Одною з дуже сумних проявів теперішного культурного житя є торговля дівчатами в цілях проституції. Позбавлені всяких людських чувств аґенти приманюють ріжними обіцянками молоді дівчата, вивозять їх в далекі краї, щоби відтак продати нещасних за грубі гроші до домів розпусти. Уряди всїх держав дуже остро переслідують нікчемних торговців людським тілом та примінюють до них строгі кари доконаних злочинців. Показало ся одначе, що се не дуже здержує торговлю живим товаром. Тож на відбувшій ся в Лондоні послідній міжнародній конференції для поборювання проституції, англійський делеґат Лей запропонував, щоби всї держави завели против торговців живим товаром тілесну кару. Сей внесок англійського делеґата повновласники всіх держав одноголосно приняли.

З жалю за стратою гроший утопив ся.

Польський робітник з Мілвавкі Осип Кубак наміряв перед кількома днями повернути до краю. Побачивши вже на корабли, що цїлу заощаджену в Америцї готівку в квоті 1000 долярів йому хтось вкрав в ночи в готелю, в якім спав, — з розпуки скочив до моря і утопив ся.

50 карних розправ проти переселенчого товариства „Canadian Pacific".

У Львові і многих повітових містах Галичини ведуть ся від довшого часу слїдства проти аґентів переселенчого товариства „Канадіян Пасіфік" о злочин переступства еміґраційного закона. Вислїдом сего слїдства є се, що небавом відбуде ся около 50 карних розправ проти сего товариства. Державна прокураторія обжаловує компанію „Канадіян Пасіфік", що вона в обманчивий спосіб вивозила до Канади гуртом молодців в поптсовім віцї, в наслїдок чого сего року зменшило ся значно число новобранців в Галичині.

Після Канади — Бразилія.

Плянтатори кави в Бразилії, видячи як ріжного рода еміґраційні гиєни тисячами вивозять руських хлопів до Канади, позавидували успіхів канадійським бізнесменам та вислали і собі фалянґу аґентів до Галичини для звербованя 10.000 до 15.000 родин до плянтацій кави в бразилійській провінції Minas Geraes. Сї аґенти хвалять ся, що якийсь радник міністеріяльний у Відни приобіцяв їм свою поміч; вони мали бути також в галицькім намісництві і в виділї краєвім, де також панове мають прихильно до них відносити ся. Головним махером сего нового еміґраційного ґешефту на Галичину є якийсь комісар внехнольського львівського маґістрату, а його помічником якийсь Чех. Оба ті панки поки-що розвивають широку акцію за звербованєм руських родин до Бразилії. Людям обіцюють золоті гори, вільну переправу кораблями Austro-Americana, а в контрактах запродують людий в цілковиту неволю. Зобовязують именно робітничі родини для бразилійських плянтаторів на два роки і 8 місяців. Руські еміґранти, які були в Бразилії, до нинї добре тямлять ті гаразди, які чекають наших людий в безлюдних, лїсистих, крайно нездорових околицях Бразилії, де еще доси сторчать численні хрести над могилами руських еміґрантів, яких заманили там ріжного рода безсовісні аґенти. Безличні бразилійські емісарі не повинні знайти між руським народом ані одного еміґранта.

Вистава товариських спілок в Київі.

На всеросійській виставі товариських спілок в Київі взяли участь також найважнїйші галицько-українські товариства. Галицькі товариства хотіли сперше представити на київській виставі всї сторони нашого економічного і культурного житя в окремім, своїм власнім павільонї. Але непевна міжнародна ситуація, заострене австрійсько-російських відносин і деякі неприхильні відносини певних кругів в Росії спричинили, що свою участь мусїла галицька українська громада обмежити виключно до области наших народних спілок. У виставі брали участь крім найважнїйших кредитових інституцій „Народна Торговля" у Львові, жіноча спілка промислова „Труд" у Львові, жіночий „Труд" в Перемишлї, Краєвий Союз господарсько-молочарський в Стрию, Краєвий Союз для збуту худоби у Львові, Краєвий Союз господарсько-торговельних спілок у Львові, „Сільський Господар" у Львові, „Просьвіта" у Львові, Тов-о взаїмних обезпечень „Днїстер" у Львові, „Соколи" і „Січи" та Тов-о парцеляційне „Земля" у Львові. Українці в Росії мають добру нагоду пізнати працю своїх братів в Австрії, що їх тим більше загріє до працї над економічним і національним піднесенєм українського народу в Росії.

Афонські черці.

До Одеси на пароплаві „Херсон" привезли 616 афонських черців. Між сими черцями було 8 моряків, які брали участь в бунтї в 1905 роцї на панцирнику „Потемкин". Моряків відвезли в Севастополь. У начальника міста відбула ся нарада, де обговорювали питане про відокремлене черців та про їх розселене. Перед приходом „Херсона" пристань була окружена жандармами та полїцією. В Андріївськім монастири відправли торжественний молебень з приводу заспокоєня на Афонї. Настоятель монастиря виголосив промову про те, щоби поважати начальство.

Характерестичний голос російського епископа.

Російський уряд і офіціяльні круги з цілою безглядностию і жорстокостию переслїдують всякий обяв пробуджуючого ся українського житя. Мимо проголошеної в Росії конституції, забороняють власти відбуваня всяких українських зборів, театральних вистав, конфіскують книжки, видруковані в українській мові, а навіть деякі ґубернатори посунули ся в своїм вороговаию проти українства так далеко, що не позволяють в чисто українських товариствах говорити українською мовою. Український язик викинули навіть з сільських шкіл. Недавно дневник „Рада", який виходить в Київі, закинув, як пізнїйше показало ся, неслушно красноярському епископови і послови до петербурської думи Нїконови, Українцеви з роду, що він в думі попирає полїтику партії Маркова і Пуришкевича, як звісно найбільших ворогів українства. Діткнений сим публичним закидом, прислав епископ Нїкон редакції „Ради" своє спростоване, з якого виходить, що навіть українській інтелїґенції, своїм становиском цїлком від російського уряду завислий, безглядний гнет і переслїдуванє українства в Росії вже надоїв. Епископ Нїкон в своїм спростованю пише між иншим: „З полїтикою Маркова і Пуришкевича цїлком не годжу ся і я був їй завсїгди противний. Дуже жалую, що доси я не міг в думі нїчого зробити в користь української школи, мимо сего стою все при тім, що український нарід має повне право на рідну народну школу та як найдальше ідучий національний розвій".

Москвофіли в Київі.

„Кievлянинъ" пише про приїзд галицьких москвофілів до Київа таке: На чолї москвофільської прогульки стоять др. М. Сохацький і др. Д. Крушинський. Прогульковців вичікували представники „Кіевского Славянского Общества", „Галицкорусскаго Общества" (з Петербурга), „Отдѣленіе Гал. русск. Общ. въ Кіевѣ", представники педаґоґічного сьвіта(?) і вистави. Прогульковців дожидав також київський ґенерал-ґубернатор, як читаємо в „Радї". Предсїдатель „Славянского Общества" привитав прогульковців словами: „Ви приїхали із того кута російської землї, де особливе тяжко признавати основи російського культурно-національного „єдинства", де російське слово, російська віра зазнають остатними часами особливих переслїдувань. Надїємо ся, що ваш побут в нашім місті буде огрітий любовю, увагою і старанєм, на які заслугують такі близькі братя. Витайте"!

Страшні цифри.

В російських часописях находимо статистику людий, які запили ся на смерть, а яких аж по довших старанях вдало ся привести до притомности. Таких пияків було в самій Москві кождого року більше як 50.000, а 1911 р. зросло се число до 65.931. Сих людий придибано на улицях, звідки забирала їх полїція до дому поправи, де вони витверезували ся. Коли се цифри стілько запитих на смерть, то кілько пяних загалом дає річно одна Москва, а кілько цїла Росія? На гиґієнічній виставі, яку отворено недавно в Київі, поміщено таблицї, з яких видно, що в Анґлії і Франції на кожду тисячку уроджених дїтий умирає до пяти лїт 250, в Норвеґії 180, а в Ірляндії тільки 160. Зате в Росії з причини великої нужди, недостачі лїкарів і великої темноти на кожду тисячку уроджених дїтий доживає до пятого року житя ледви 580, а 420 дїтий вмирає! Цифри сї прямо страшні і вони доказують найкрасше, як далеко ще Росії до назви культурної держави.

Страчене Штернїкля.

Дня 31. м. м. рано в Франкфуртї над Одрою стратили злочинця Штернїкля. Штернїкель допустив ся богато злочинів. Переносив ся часто з місця на місце, возив зі собою шнури і душив ними людий для рабунку або з мести. Штернїкель мав жінку і мабуть двох синів, з котрих один є на правах в Берлїнї. Його повідомили в вязници, що цїсар відкинув просьбу о помилуванє. Штернїкель приняв сю вістку рівнодушно, казав лише показати собі підпис цїсаря на актї. Заявив, що до злочинів намовили його спільники. Сповідати ся не хотів. Кілька хвиль потім кат Швіц з Бресляв стяв його топором. Спільникам Штернїкля Юрієви Керстенови і Шлївендови кару смерти замінено на досмертну вязницю.

Москаль — душогуб.

В острожськім повіті, в місті Гощі, вбито родину зложену з шести осіб. Убійники залїзли в ночи до хати Жида Ройзмана, відрубали йому голову, в маленької дитини відрізали язик, а над трупами других знущали ся иншими зьвірячими способами. Перший довідав ся про се душогубство пастух, що зайшов рано до Ройзмана за коровою, і розказав про випадок урядникови. Урядник прибув і найшов коло трупів салдатську фуражку. З сею фуражкою пішов урядник до москаля, що гостював у родичів, і виявило ся, що фуражка належала до того москаля. Його арештовано.

Винайдене покладів золота на Камчатцї.

На півострові Камчатцї, який належить до Росії, винайдено численні поклади золота, плятини і инших шляхотних металїв. Рівнож богато дорогоцїнних камінїв всякого рода знайшли в руслї ріки Головиної. Півостров Камчатка знаходить ся в найблизшім сусїдстві американської провінції Аляска, яку перед кількадесяти роками російський уряд продав Злученим Державам, на чім американський уряд зробив незвичайний бізнес. Сейчас по продажі Росією Аляски, американський уряд вислав там своїх інжінєрів в цїли переведеня ґеольоґічних студий. Комісія ся натрафила на незвичайно обильні поклади золота і вже в протягу трех перших лїт по купнї Аляски Американцї видобули там стільки золота, що вартість його два рази перевисшила цїну, яку Америка заплатила Росії за відступлене їй сего краю.

Небувалий полов.

Один рибак сидів на березї Гайленд Парку в Шікаґо від самого рана і не міг нїчого зловити. Знеохочений хотів вже вставати, коли раптом потягнуло щось сильно за його линву. Сподїючись, що мусів зловити якусь порядну рибу, зачав з цїлої сили тягнути линву до берега на мілку воду, звідки би риба так легко йому з рук не вирвала ся. Другі рибаки сподїючи ся також чогось незвичайного, поспішили йому на поміч. Та коли „риба" виринула, побачили здивовані рибаки, що се чоловік і жінка в смертельнім обнятю. Двайцять минут відтирали рибаки пару, поки привели потопельників назад до житя. Вирятувані вийшли були собі на прохід понад беріг і перед полуднем схотїло ся їм скупати ся. Нараз попали на глибину і вода зачала нести їх від берега. Втім рибацький гачок вбив ся в тїло мужа, але той мав ще на стільки притомности ума, що вхопив за шнурок і обвинув його собі на руцї. Відтак стратив притомність, але рибаки таки витягнули пару на беріг замість риби.

Шкільництво в Франції.

Шкільництво у Франції розвинулось дуже високо, як мало в котрій европейській державі. Народних шкіл є у Франції 61.000, до яких ходить 5.140.000 дїтий. В школах сих вчить 112.000 учителїв. Одна школа припадає на 357 жителїв (в Галичині на 550 жителїв) а на одного учителя припадає 45 дїтий. (В Галичині враз із дїтьми з науки щоденної і доповняючої припадає на одного учителя по 100 дїтий). На шкільництво народне видає Франція 230.000.000. Семінарів учительських є 166, по половині мужеських і жіночих. Крім шкіл народних є ще школи виділові і низші реальні, в яких, крім відомостий загальних, подає ся відомости практичні з рільництва; торговлї, ручних робіт, господарства домового і економії. До сих шкіл приготовляють ся учителї в двох семінарах висших (мужеському і жіночому). До сих семінарів приймає ся учених матуристів шкіл середних, по зложеню вступних іспитів. Матуристи семінарів учительських мають такі самі права, як абсольвенти лїцеїв і инших шкіл середних. Наука в висшому семінари триває два роки в мужеському, а три роки в жіночому. Шкіл середних мужеських є 239, а жіночих 158, до яких ходить 51.000 молодїжи. На 15 французьких унїверситетах є 41.190 слухачів. Крім шкіл державних є ще у Франції кілька тисяч шкіл приватних. За те анальфабет у Франції — се білий крук.

Як легко переступити закон.

Недавно відбувала ся в едмонтонськім судї цікава розправа над одним лїкарем з Індий, Джіндрою, за недозволене практикованє медицини. Сторону лїкарської корпорації представляв д-р Парк. Підчас розправи спитав оборонець д-ра Парка: „Примір ом, що моя дитина вдавить ся чимсь і я ратуючи її жите, вложу їй палець у горло і усуну перешкоду, чи я тим переступлю закон?" — „Так!" звучала відповідь доктора, „се становило би операцію, а операцію має право переправадити лише зареджістрований лїкар". Помимо лїкарського пояснюваня закону, судія таки ужив свого розуму і казав освободити Джіндру від вини і кари.

Говорячий годинник.

Один берлїнський механїк винайшов говорячий годинник. Кождої пів години і години виликує новий годинник час людським голосом і повторює сей оклик так довго, як довго тиснеть ся з боку за ґузик. Годинник сей є чисто нїмецьким винаходом, на здїйсненє якого заложено осібне акційне товариство з капіталом 1.200.000 марок. Цїна одного говорячого годинника виносить 130 марок.

„SVOBODA" (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at
83 Grand St., Jersey City, N. J.
TELEPHONE: 498 JERSEY CITY.

Published by
The Little Russian Nat'l Union
of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

A. SAWKA, manager.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.
Single copy: 5 cts.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

Оплачувати ґазету треба всегда з гори.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий або почтовий моні ордер. Моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтара або аґента на експресовім офісі, пішліть на нашу адресу, бо без того ми не годне гроший дістати.

Дописи просить ся писати лишень на одній стороні картки. Дописи, непригожі до друку, нищить ся, наколи з гори не було зазначено, що жадає ся їх звороту і не було залучено марок на зворот.

За всі оголошеня (адвертайзменти), поміщені в „Свободі", Редакція не відповідає.

СУСПЕНЗА
НЮЙОРСЬКОГО ҐУБЕРНАТОРА.

В ночи з 12 на 13 серпня с. р. розіграла ся в столиці нюйорського стейту, Олбані (Albany), незвичайно важна подія: палата послів завісила в урядованю ґубернатора стейту Ню Йорк, Вілема Сульцера, що занимав сей найвисший уряд в стейті від 1. січня б. р. Такої події не було ще в нюйорськім стейті від самого початку його істнованя, тож не дивниця, що заінтересували ся нею незвичайно всі політичні уми держави, а навіть звичайні ґорожани стейту.

Вілем Сульцер вийшов минулої осени ґубернатором з рамени найсильнійшої в краю демократичної партії (вона лише з назви демократична), т. зв. „Тамани Гол", що має свій осідок в місті Ню Йорку і стоїть під проводом надзвичайно проворного та дуже зручного і хитрого політика, Карла Мурфого (Charles F. Murphy). Особа Сульцера є вельми популярна по всім нюйорськім стейті, а особливо в самім Ню Йорку, тож він вийшов на ґубернатора не так заходами самих Таманістів, як радше голосами люду. Обнявши свій уряд по своїм несимпатичнім у народа попереднику, Дікcі (Dix), Сульцер станув відразу по стороні низших суспільних верств, а тим самим мусів розпочати боротьбу із всевладними і сильно впливовими Таманістами. У тій борбі був би Сульцер вийшов побідником, бо мав за собою народ і богато приклонників з висшого політичного сьвіта, але на перешкоді стали йому деякі його власні промахи, яких допустив ся ще перед обнятєм свого високого уряду, а відтак і на становиці ґубернатора. Переслідувані Сульцером Таманісти почали збирати по всім усюдам ріжнородні докази усяких провин ґубернатора і конець кінцем — кампанію виграли!

В середу досьвіта (13. с. м.) палата послів більшостию голосів (79 проти 45) рішила поставити Сульцера в стан обжалованя, а о 4-тій годині пополудни того самого дня приняв се рішене низшої палати до відома Сенат і таким робом ґубернатора засуспендовано в його урядованю аж по день 18. вересня с. р., в котрий то день відбудеть ся в тій справі осібна розправа, зложена з Сенату і десятьох судів апеляційного суду. Місце засуспендованого Сульцера обняв зараз після вимогів конституції його правний наслідник, віцеґубернатор Мартин Г. Ґлинн.

Обжаловане (імпічмент) ґубернатора Сульцера, що носить дату: Олбані, Ню Йорк, 12-го серпня 1913, складаеть ся з 8 осібних точок (артикулів), а саме: 1. Фалшивий виказ жертв на його виборчу кампанію. (Деякі більші виборчі фонди Сульцер сьвідомо затаїв). 2. Кривоприсяга і переступство карного права стейту. 3. Перекупство сьвідків, що мали сьвідчити в його справі перед слідчою комісією. 4. Ошуканьство і підступ. 5. Намовлюване одного сьвідка, щоб не ставив ся на судове візване. 6. Крадіж чеків виборчої кампанії на свою приватну користь. 7. Надуживане права свого уряду. 8. Спекуляція ґубернатора на біржі.

Усі ті „великі провини і злочини" мають бути документально доказані дня 18. вересня с. р., а до того часу Сульцерови не вільно виконувати ґубернаторського уряду. Та Сульцер почуває себе невинним і не хоче покинути свого дотеперішного урядованя. В наслідок того в столиці нюйорського стейту є тепер аж двох ґубернаторів (Сульцер і Ґлинн), а властиво нема *жадного*, бо один другого недопускає до урядованя. Ситуація дуже напружена і в короткім часі готово тут прийти до таких подій, які ще не мали місця на вільних землях вуйка Сема.

Таких випадків, як отсе з Сульцером, було вже в історії Злучених Держав сім. Вичисляємо їх осьтут по порядку: Ґубернатор Чарльс Робінсон, Канзас, 1862; увільнений. Ґуб. Гаррісон Рід, Флоріда, 1868: час його урядованя минув підчас переводженя процесу. Ґуб. Вілем В. Голден, Норт Каролайна, 1870; засуджений і усунений. Ґуб. Поввел Клейтон, Арканзас, 1871; справу закинено. Ґуб. Давид Бутлер, Небраска, 1871; засуджений і усунений. Ґуб. Генрі Ц. Вармот, Луізіяна, 1872; час його урядованя минув перед закінченем процесу. Ґуб. Адельберт Амес, Міссіссіппі, 1876; зрезиґнував під услівем, що процес против него усунеть ся.

Сумні гороскопи.

Львів, дня 25. липня 1913.

(×) Місяць минає, як скінчили ся вибори до галицького сойму, а все ще читаємо в українській, польській та німецькій пресі повиборчі рефлексії. Розтрясаєть ся питане на тему: що буде зі соймом?

З голосів преси годі щонебудь заключати. Переговорів між українським клюбом і польськими партіями та правительством ще нема. Одно певне, а то, що український клюб, входячи до сойму в числі 31 послів і трох вірилістів (3 галицькі українські епископи), не уступить зі становища раз занятого в справі виборчої реформи, противно, ще піднесе свої жаданя, бо сила нашої репрезентації в галицькім соймі зросла о 7 процент.

Через занапащене виборчої реформи вшехполяками та подоляками в попереднім соймі, Галичина опинила ся над берегом руїни. Краєві фінанси стоять незвичайно лихо, нема навіть з чого виплатити пенсій краєвим урядникам, тож краєвий Виділ мусить затягати позички. Минувшого року виплачено Галичині з державної каси 25 міліонів корон на покрите дефіциту, а сей рік заповідаєть ся ще більш невесело.

Коли в минувшім році ізза воєнних приготовань почалась в Австрії грошева кріза, то, хоч сього року марево війни на разі усунене, — приходять знова нові нещастя. Близько 3 місяці ллє вже в Галичині дощ, бараболя вже вигнила, сіно пішло з водою, дороги й гостинці понищені, — а тепер вже жнива, одначе годі надіяти ся на якийнебудь збір. Цілі повіти стоять перед маревом голоду, еміґраційна горячка обхопила наші найліпше загосподаровані околиці, словом: по селах мало хто лишаєть ся, все втікає перед голодовою смертию до Канади, Злучених Держав та до Бразилії. Правительство зачало якусь ратункову акцію під напором наших послів і на разі обчислено шкоди, які доходять до 30 міліонів корон. Такої катастрофи не було в Галичині ще від надаця конституції, значить від 1867 року.

В парі з небезпекою голоду, йде також і руїна наших культурних, ба навіть фінансових інституцій. Кредит незвичайно тяжко дістати не то поодиноким людям, але навіть реєстрованим касам та спілкам. Коли правительство не прийде з підмогою в формі безпроцентових позичок для наших кас, то готово дуже зле скічити ся.

Ще один грізний факт мусимо занотувати, а се кріза в галицькім шкільництві. Польська краєва шкільна Рада розгуляла ся була минувших літ під проводом віцепрезидента Дембовського, та на ґвалт зачала зовсім безправно закладати майже у всіх руських селах польські школи, щоб в той спосіб в як найкоротшім часі спольщити цілу Східну Галичину. Притім не числила ся шкільна Рада з грішми, але сипала ними, як з рога обильности, щоби лише будувати Польщу на „кресах" — у Східній Галичині. Не треба було довго ждати, а вже показали ся наслідки сеї злочинної роботи: сього року нема гроший на пенсії для народних учителів, і окружні шкільні Ради замикають школи, та увільняють учителів з посад! Около тисяч укінчених семинаристів навіть мріти не можуть про одержане посади. Само собою розуміеть ся, що Рада шкільна буде замикати передовсім українські школи й виганяти українських учителів, між тим, коли неправно заложені польські школи в руських селах будуть і надалі робити свою роботу, себто винародовляти Українців.

Не знати також, що стане ся з українськими приватними ґімназіями та й иншими школами з огляду на такі сумні вигляди. Минувшого року виратували „Рідну Школу" американські Українці від упадку, а що станесь сього року, — покаже будучність. Та поживемо — побачимо.

Чехія і Галичина.

Дня 26. липня с. р. появив ся цісарський розпорядок, яким розвязано чеський сойм і краєвий виділ, а на його місце покликано правительствену комісію, яка має завідувати всіми краєвими справами аж до часу, доки не буде вибраний новий сойм. В той спосіб знесено в Чехії краєву автономію.

Причини сего поступку правительства представляють ся так:

Від ряду літ веде ся в Чехії боротьба між Німцями і Чехами за власть в краю. В послідних часах ся боротьба так заострила ся, що останний чеський сойм не міг нічого зробити, навіть краєвого виділу не вибрав, лише затвердив старий — бо від самого початку шаліла там німецька обструкція.

Правительство через цілий час робило заходи коло того, щоби погодити Чехів з Німцями. В часі парляментарних ферій завсігди найважнійшою справою було чесько-німецке порозуміня.

Та переговори сї до нічого не довели. В маю с. р. німецькі посли видали до своїх виборців відозву, в якій заявили, що зривають переговори і касують то все, що за останний рік комісія, яка вела справу порозуміня, зробила. Сей свій вчинок оправдували вони тим, що Чехи змінили в часі переговорів своє становиско і взагалі хочуть поневолити німецьку меншість в краю. Чехи відповіли, що се лише демаґоґічний маневр Німців на те, щоби приготовити собі ґрунт до нових виборів. Чехи доказують, що вони робили всьо, що могли, щоби лише довести до згоди. І так показували вони на те, що хотяй усунули ся від цілої угодової акції, то мимо того взяли участь в нарадах шкільної і фінансової комісії, які мали полагодити найбільш пекучі для Чехії справи, а то поліпшене матеріяльного биту учителів і поправу фінансів краю. Дальше показували Чехи на те, що цілий теперішний лад Чехії, заведений р. 1861 фанатичним Німцем Шмерлінґом, дає Німцям політично-адміністраційну перевагу в краю. Також фінансові справи Чехії були в руках Німців.

Не беремо ся судити, хто мав слушність. Досить, що сї суперечки Чехів з Німцями довели до того, що сей найбогатший в державі край збанкротував. На 1. серпня с. р. мала управа краю до диспозиції всего на всего 16 тисяч корон. Не було отже чим виплатити урядників, а позички також вже не мож було затягнути, бо Німці сему спротивили ся. Уряд не хотів дати підмоги, бо сподівав ся, що як вона мине ся, то край знов знайде ся в такім самім положеню.

Рішили ся отже в Відни скасувати на якийсь час самоуправу Чехії і завести такий лад, що противить ся конституції. Утворено адміністраційну комісію з вісьмох членів і чотирох заступників. Члени комісії мають такий сам обсяг ділання, як члени краєвого виділу і таку саму платню. Ся комісія має привести до ладу краєві фінанси, а щоби се могла зробити, то дано їй право побирати висші о 10 прц. додатки до безпосередних податків, з виїмком особисто-доходового і підвисшено податок від пива по 4 кор. за гектолітр.

Ся комісія має також після своєї думки розписати нові вибори і визначити їх речинець.

Отсї події в Чехії вішують, що те саме може стати ся незадовго також у нас, в Галичині. З причини упору шляхти, яка не хоче допустити до ухваленя виборчої реформи, не може і у нас радити краєвий сойм. В наслідок сего край попадає в довги, які вже тепер виносять двайцять кілька міліонів корон. Видять Поляки, до чого се веде, але не хочуть завернути з дороги, яка пхає край до банкроцтва.

За всяку ціну хотіли би вони удержати ся при власти в краю. Але до того бракує одного — гроший. І тому всякими штучками хотіли би вони вишахрувати від сойму буджет. Коби лиш мати в руках той буджет, а потім нема вже чого журити ся реформою, най нарід почекає. Тепер знайшли вони собі добру засідку на тих, що хочуть виборчої реформи. Край знайшов ся в клопотах. Нещастя знищили хліборобів, конечно потрібно ратунку для народних мас перед голодом. І тепер з очий шляхти полили ся крокодилячі слези і вони звертають ся до опозиційних партій з зазивом: Уможливіть санацію краєвих фінансів, щоби край міг прийти з помочию голодному народови. Не треба й казати, що се комедія. Та шляхта, що лише знала визискувати хлопа, що обдирала його і голого гнала з краю, прокидає ся тепер приятелем хлопів! — Також шкільництво краєве в оплаканім стані. Учителі домагають ся поліпшеня платні. І шляхта, що недавно дорікала учителям, що вони відбирають їй робітника, тепер вже найбільший приклонник учительських домагань. Чому? Бо з нужди народних мас хоче вона зробити собі політичний капітал, щоби дальше утримати ся при власти. Щоби виманити буджет, а відтак відказувати народним масам права до сойму. Але здає ся, на сї крокодилячі слези нікого не зловлять. Найкоротша дорога до поправи краєвих фінансів — виборча реформа. А як її не буде, то буде то, що в Чехії. За краєвою автономією не маємо чого побивати ся, доки не буде нового сойму, бо старий сойм все надуживав її і буде надуживати на шкоду народних мас.

„Громадський Голос".

Смерть Лесї Українки.

З місцевости Сурам на Кавказі наспіла сумна звістка, що в пятницю, 1. с. м., досьвіта померла там славна українська поетка і письменниця Лярісса Квітка, уроджена Косач, яка виступала в літературі під псевдонімом: Леся Українка.

Ось-так українська література понесла знов важку втрату, тим важчу, що Леся Українка померла в силі віку, в 41. році житя, і в найвпешім розцьвіті своїх творчих сил.

Від давна хора тілом, яке нищила страшна недуга сухіт, але сильна духом, Леся Українка, крім літературної праці брала по змозі участь також в громадянськім руху, і українська громада в Київі втратила в ній одного з передових своїх членів.

Тїло Покійниці буде перевезене до Київа і спочине в рідній земли, для якої вона остане на віки славою і гордощами.

Нехай-же її знеможене тїло знайде вічний супокій в рідній земли, в серці і красї України, в золотоверхім, на Дніпрових горах розкиненім, зеленю сповитім Київі, а безсмертні твори її духа ясніти-муть в скарбниці української духової творчости як вічний намятник її імени, образуючи думку і розгріваючи серце грядучих і грядучих поколїнь, надихаючи їх любовю до свободи, краси і добра і кріплячи їх в змаганях до осягненя ідеалів, до яких злітав творчий Дух Покійниці!

Про померщу перед часом письменницю находимо в 171. ч. „Діла" гарний некрольоґ з під пера звісного нашого журналіста, д. М. Лозинського. Некрольоґ має титул „Леся Українка", а його зміст такий:

Знов приходить ся писати посмертну згадку... Знов про людину, яка була пламенним стовпом на шляху української літературної творчости... після Михайла Коцюбинського — про Лесю Українку, яка була для української поезії тим, що Михайло Коцюбиньский для української новелїстики. — велитнем з авреолею безсмертности... А при тім, — так само як він — сьпівала безсмертні пісні, носячи в своїм тїлї смерть, борючи ся з нею довгі літа... Яка могутність духа — сьпівати про красу житя, кликати до боротьби за волю, показувати людям шлях до ідеалу, — носячи в собі засуд смерти!...

Леся Українка вродила ся в 1872 р. на Волині дочкою Петра й Ольги Косачів, в сїмї, де панувала українська національна сьвідомість. Петро Косач належав до того поколїння, з якого вийшли Антонович, Драгоманов, Старицький, Лисенко; мати Лесї Українки, сестра Михайла Драгоманова, під псевдонімом Олени Пчілки заняла почесне місце в українській новелїстиці. Так зростала Леся Українка в сьвідомій українській сїмї, під оком матери, яка з огляду на слабосилість дочки дала їй дома всю осьвіту, в окруженю передових діячів українського громадяньства. А коли підросла і стала дозрівати духом, до сих вплпвів долучив ся вплив Михайла Драгоманова, слідний і в провідних ідеях її творчости і в її суспільних поглядах, і в напрямі її духових інтересів поза областю поезії, як прим. в публїцистичних статях в „Народї" й „Житю і Слові", в перекладах модерних студій над сьв. Письмом і т. и.

На поетичне поле виступила Леся Українка вже на 12. році житя: в 1884 р. появили ся в львівській „Зорі" перші її поезії „Сафо" і „Конвалія". З того часу її літературна творчість піднімала ся все висше й висше. В 1893 р. виходить у Львові перша збірка її поезій п. н. „На крилах пісень", яка вже сьвідчить про дозрілий талант, про сьвідомість, з якою творчий дух ступає по своїм шляху.

Окремих збірок творів Лесї Українки вийшло небогато: в 1899 р. „Думи і мрії" у Львові, в 1902 р. „Відгуки" в Чернівцях, в 1904 р. „На крилах пісень" в Київі, в 1911 р. „Твори", книга перша, в Київі; крім того в 1892 р. у Львові: Г. Гайне, „Книга пісень" переклади Л. Українки і М. Славинського.

Зате в українських журналах і збірках 1890-их і 1900-их років і аж до останніх днів знайдемо богато-пребогато її творів: поезій, оповідань, перекладів, лїтературно-критичних і публїцистичних статей. „Зоря", „Народ", „Житє і Слово", „Лїтературно-науковий Вістник", „Нова Громада", „Дзвін" зачисляли її до своїх постійних співробітників. Ще в найновійшій книжці „Літ.-Наук. Вістника" зустрічаємо її драматичну поему з III. столїтя після Христа п. н. „Адвокат Мартіян".

З українських поетів Леся Українка — найбільш всесьвітня. Богатством сюжетів можна-б її поставити поруч Івана Франка. І насуваєть ся питане, чи не проявив ся тут в обох випадках вплив Михайла Драгоманова?

Житє старинного сьвіта, біблїйні теми, царство середніх віків, новочасні змаганя людських суспільностий і людського духа, — все те знайдемо в творчости Лесї Українки. Її дух уносить ся по безмежних просторах людського житя і людської думки і все, що глибоке й вічне, чим болить і радіє і до чого рветь ся людська душа, перетопляє в огні своєї творчости в безсмертні скарби рідної літератури.

Слаба тїлом, примушена постійно лічити ся, позбавлена радощів житя й діяльности, доступних здоровій людині, Леся Українка неначе сконцентрувала все своє житє в своїй творчости, жила духом, перетопляла все своє житє в духову творчість. Шукаючи поратунку для здоровля в країнах теплого підсоня, то в Італії, то в Єгипті, то на Кавказі, вона переживала духом тайною минувщости сповите житє тих країн і воскрешала його в своїх творах. Так з недуги тїла користав дух, користав нарід, для якого вона збирала скарби свого духа.

Побіч лїтературної творчости Леся Українка була також громадянкою, яку захопляли суспільні змаганя, в першій мірі змаганя до відродженя й визволеня українського народу. В першій половині 1900-их років належала до ґурту тих, що будили національну і суспільну сьвідомість між українськими народними масами. Коли по 1905-ім році зачала ся на Україні орґанізація національного житя, була членом першого Виділу київської „Просьвіти".

З того часу пригадую її собі з одного засіданя видавничої комісії „Просьвіти" в зимі 1907. р. Брала живу участь в дискусії, ставила справу ясно й рішучо...

Її постать робила особливе враженє. Сїра, слабосила, з якимсь дивним сяйвом духа на обличю...

В останніх роках її здоровлє все гіршало й гіршало. Гостем тільки була на Україні, все їздила туди, де сподівала ся поратунку здоровля. Та хоч тїло щораз більше знемагало, дух творив усе нові скарби, аж до останньої хвилини житя.

Умерла в місцевости Сурам на Кавказі, в окруженю своїх рідних, які перевезуть її на вічний відпочинок до столиці рідної землї, до Київа.

Відійшла від нас, оставивши нам безсмертні скарби свого духа, які зробили її імя на віки славним, іменем найбільшої після Шевченка поетки, в російській Україні.

РУСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МУЗЕЙ У ЛЬВОВІ.

Незвичайно цінні памятники давної руської культури і народної штуки, та етноґрафічні предмети руського артистичного промислу домового давної і теперішної доби є численно заступлені майже у всіх польських музеях Галичини та деяких більших музеях Австрії і Росії.

Доперва з початком 70 років минулого столітя почали і Русини звертати увагу на сї правдиві скарби нашої народної культури і штуки та пильно збирати сперш головно старі історичні рукописи і друки, памятники руської іконоґрафії, церковної стосованої штуки та всїлякі річи з обсягу руської давної штуки друкарської. З часом звернено також увагу на правдиво неоцінені з артистичного боку предмети народного, давного і теперішного промислу домового. При сїй компіляторській праці заслужили ся головно як перші збирачі: крилошанин Гарасевич, митрополит-кардинал Левицький, та руські історики: Зубрицький, о. Петрушевич і др. Шараневич, а в новійших часах професор Михайло Грушевський.

Трівку та систематичну підставу сїй культурній народній праці дав доперва меценат руської штуки, теперішний галицький митрополит Андрій Шептицький, через основане у Львові з початку дієцезіяльного церковного музея, який в р. 1910 перемінив в національний руський музей. Своїм княжим вивінуванєм музея коштом мілїона корон, митрополит Шептицький запевнив раз на все бит і розвиток сїй народній інституції.

Про розвій і теперішний стан національного музея посьвідчать найлучше цифри. Музей посїдає сегодня: 1700 рукописей від року 1307 до XVIII віку, 2400 томів старинних друків від року 1470 до XVIII. віку, 3600 актів з XV. до XVIII. віку, 600 славянсько-византійських ікон, 120 рисунків старих ікон, 150 славянсько-византійських деворитів, 165 скульптур і різьб, 420 вишиваних і гафтованих предметів, 920 етноґрафічних предметів, 1500 народних вишивок і гафтів, 650 великодних писанок з артистичними малюнками, 250 предметів, походячих із старих викопалин, 100 рисунків старших будівель, 100 плянів і всїляких картин, 400 фотоґрафій, знятих з ріжних предметів народної штуки. 130 великоруських ікон і етноґрафічних матеріялів, 300 білоруських етноґрафічних матеріялів, 300 білоруських етноґрафічних предметів, як також спеціяльну бібліотеку з обсягу музеольоґії і науки про штуку.

Ціла українська суспільність оцінює в належитій мірі незвичайне культурне значінє сего найновійшого народного добутку та всїми зусилями піддержує культурну роботу провідників національного музея.

Вісти з Лемківщини.

(Від власного кореспондента.)

З Горлиць.

Дня 30. червня с. р. Українці Горличчини збирали плоди з посїву своєї праці. Именно питомці українсько-руської бурси устроїли в Горлицях при помочи тутешної української громади концерт в честь Т. Шевченка. Гостий як з інтеліґенції так і селян зїхало ся доволї много і то не лише з Горличчини, але і з сусїдних повітів. Винаймлену салю виповнили по береги.

Поодиноких точок програми, як сьпіву, декламацій, промов, скрипкових продукцій, не стану описувати з окрема, а скажу тільки то, що таким концертом не повстидав би ся і Львів. З посеред усього цікаву появу викликував собою маленький школярик з IV. кл. шк. народної В. Скоп, що деклямацією „Розрита могила" і сольовими сьпівами впроваджував публику в ентузіязм. Найкрасше однак випали сьпіви і скрипкове сольо п. Михайла Гнатюка, настоятеля бурси. Добре тільки, що питомці знали много пісень надпрограмово, бо жадна публика прямо не хотїла пустити зі сцени хористів-бурсаків, так, що при кождій точцї сьпіву мусїли відсьпівати по кілька пісень. Також дуже миле вражінє викликувала гарна і глубоко обдумана бесїда сьвяточна молодого учителя з Пантної, п. Ореста Онуляка.

Мимоходом кажучи, вечерок сей був не лише великим народним сьвятом для тої части Лемківщини, але і для заточенців, перебуваючих в доокодичних мазурських містах.

Головна заслуга в уладженю того концерту безперечно належить ся п. М. Гнатюкови, укінч. правникови, знаменитому діріґентови і скрипакови і заразом настоятелеви нашої бурси. Тож Видїл почуває ся до того милого обовязку узнати заслуги п. Гнатюка і подякувати за се, що рішив ся аж зі східної Галичини прибути на Лемківщину і обняти провід в нашій бурсї. При сїй нагоді Видїл також висказує своє вдоволенє, що п. Гнатюк мимо своїх власних обовязків, які чекають його, рішив ся і на слїдуючий рік обняти провід в нашій бурсї.

Московські союзники в опресіях.

На цїлий горлицький повіт є лише кілька вшехполяків, а між ними двох ґімназіяльних суплєнтів: В. Мендраля і ще один. Сей Мендраля знаний яко приятель русофільської молодежи, а ворог гайдамаків. Нераз дав ся він як в Санчи так і в Горлицях нашій молодїжи в знаки. Яко спільник тутешної кацапнї не соромив ся часто і провокувати Українців і то хочби найповажнїйших. Тай був би і дальше тут гуляв безкарно, колиб не вибори. Отже безпосередно по виборах підчас обіду в Курдзьолки (там всї урядники і професори віктують ся) дістав від п. Ґ., таки Поляка, порядно кілька разів в лице. Се пішло з розмови на тему Українці, кацапи і вшехполяки, де п. Ґ. доказував, що вшехполяки піддержують москвофілів. А відтак зараз на другий день при виборах з міської курії в Горлицях сей п. Мендраля страшно розбивав ся в сали виборчій за вшехпольським кандидатом, Барановським і то в так нахабний спосіб, що до живого обурив горлицьких виборців. А конець був такий, що як тільки сей сам Мендраля вийшов на улицю, то таки перед самим старостом академік п. Ґ. другий раз почастував його в лице. На новій посаді (бо перенесений мабуть до Станїславова) буде солодко згадувати про здобуті лаври в Горлицях, тай нові там здобувати. Ми Українці горлицькі зі щирої душі п. Мендралї сего бажаємо. — Х.

А. П.

ТАЙНИ ЄГИПЕТСЬКИХ ПІРАМІД.

(Нарис культурно-історичний).

Єгипетські піраміди, велитенські будівлї, лежачі в околицях Каїра, на краю пустинї, становлять собою одну з найбільших тайн в історії людства. На ті велитенські будівлї зужито не менше матеріялів, праці і сили, чим на побудованє нинїшних наших найбільших міст; одначе причина і цїль їх побудованя становлять не аби-яку загадку. З найдавнїйших часів піраміди признавано місцем вічного спочинку, — королївськими гробницями. А що вони справдї служили місцем вічного похороненя — так се є дуже правдоподібне. На підставі сього признавано фараонам, похороненим в пірамідах, дїточі „ідеї" й примховаті забаганки; їх обвинувачували в сьмішній чванькуватости, або в дивоглядному деспотизмі. Одначе деякі дослїдники новійших часів, як приміром Дідеро, Байлї, Жомар, Сміт і инші, а також многі із членів „Єгипетського Інститута" думають, що похорони становили лишень другорядне значінє тих велитнів-будівель. Вони переконані, що піраміди служили радше до наукових, чим релїґійних цїлий.

Найстаршим істориком, який відвідав найбільшу піраміду, був — найімовірнїйше — Геродот. Він описує її лишень загально і нїде не згадує про се, немов-би вона мала служити як нагробний памятник; але правдиве її призначенє і йому, очевидно, не було знакоме. Пізнїйші історики, Діодор Сікулїй, Страбо і инші признавали піраміди не чим иншим, як лишень гробницями, хоча Діодор і завважує, що історики, а навіть самі Єгиптяни всїляко думають про се, до яких цїлий мали служити піраміди.

Не підлягає сумнївови, що піраміди служили також як місце вічного спочинку; одначе головне призначенє тих велитів старовини було инше. Плятон перший висказав здогад, що піраміди призначені були до наукових цїлий. Він був тої думки, що вони служили до астрономічних обсервацій-дослїдів. Одначе Жомар опрокидає сей погляд і завважує, що в сторонї, положенїй — як Єгипет — на високому, зовсїм отвертому узгірю, не було потреби підниматись у сїй цїли аж до висоти 135 метрів. Мимо сього одначе можна бути певним, що велика піраміда служила таки до астрономічних цїлий. У нїй був побудований вузкий коридор, якого вісь лежала як раз в площинї південника а притім майже рівнолежно із земською осию. Стоячи в кінци сього коридора і глядячи верхи, мало ся на обрію бігун і можна було слїдити за рухами зір. Таким чином коридор, маючий 22 метри довжини, міг служити як знаменитий далековид, крізь який можна було робити дослїди над зорями навіть в білий день!

Арістотель приписував пірамідам політичну цїль. Він був тої думки, що фараони будували сї великани, боячисьворохобнї і повстань, отже запрягали нарід в ярмо до тяжких робіт. Але такий здогад здаєть ся не може мати нїякої певної підстави і то тимбільше, коли подумаємо про се, що Єгиптянам і без того доводилось без впину тяжко працювати і вести боротьбу з розливами Нїля і що вони безнастанно занимались управою ріллї, ремеслами і торговлею. Швидше можна-б припустити, що Хеопс забажав побудувати величезну піраміду лишень тому, щоби заняти працею значну скількість воєнних плїнників, подібно як се опісля робив і Рамзес II. при будові инших пірамід.

У Арабів склалось доволї оповідань про піраміди. Арабський писатель, Ебу-Абд-ель-Гокм, оповідає, що піраміди побудував єгипетський цар Саурідон, а побудував їх ще на 300 лїт перед потопою сьвіта, вивіщуваною пророками-жрецями, щоби в них зберегти всї дорогоцінности і скарби, особливо-ж придбаня наук і штук. Подібна леґенда находить ся також в уложенїй — на підставі „таємних жерел" — історії Атлянтиди, сухої части землї, начеб то затонувшої колись в Атлянтійськім океанї. Ще і в наших часах деякі теософи (ті, що вірять у висші сили) признають піраміди релїґійним символом, який представляє стремлїнє душі в гору, і яка, наче полумя з матеріяльного, припадистого сьвіта, зносить ся до неба. Думають також, що внутрішні приміщеня пірамід служили посьвяченим для церемонії висьвячень.

Більшість дослїдників новійших часів подїляють погляди багатьох старинних арабських писателїв під зглядом сього, що піраміди заключають в собі виводи глибокої мудрости. На всякий випадок є важні дані і вказівки, що у великій піраміді Хеопса є закріплені преважні правила астрономії, ґеодезії (мірництва) і міри, необхідні в торговлї і промислї. Як вишні, так і внутрішні розміри сьої піраміди представляють собою міри, які дивним дивом висловлюють відносини, заключені в астрономії, ґеодезії, математиці і ґеоґрафії. В наслїдок сього сей знаменитий памятник служив єгипетському народови, так сказатиб, монументальною книгою, в якій жреці записували раз на все наукові дані, тїсно злучені з добром цїлої країни (так приміром — між иншим, виміри Нїля, необхідні до загаченя ріки і т. п.).

В так званій царській камері стоїть обеліск із суцїльного каміня, званий саркофаґом. Але вчені дослїдники думають, що сей моноліт також не мав нічого спільного з похоронними цїлями. Піраміда була збудована довкруги каміня таким чином, що винесенє його відтіля стало ся раз на все неможливим. Його помістили у нутрі піраміди скорше, чим була побудована царська камера. Догадують ся, що моноліт призначений був до важних цїлий і заключав в собі головно міри, які служили до уреґульованя розливів Нїля. Розміри остальних частий піраміди, ступнів, дверий до спусканя, закапелків і комор, в найменших подробицях означені точним ґеометричним обчисленєм і годять ся відповідно з її загальною формою.

Таким чином велику піраміду можна назвати велитенською формулою або рівнанєм, яке служило до рішеня многих питань, які торкали ся вимірів. Велика піраміда представляє собою одиноку свойого рода і не маючу собі пари будівлю; відповідно до новійших дослїдів — вона є рівночасно і найстаршою. Нї одна з остальних пірамід не може рівнятись з нею, нї в однїй з них не можна найти так цікавих відносин і даних, які власне містять ся у нїй, як у велитенській, закамянїлій формулї, а якою покористувались і астрономія і ґеоґрафія. В наслїдок сього не можна спорити о се, що і остальні піраміди також призначені були не лишень для одних похоронів. Кромі всїх, висше наведених здогадів, висказана була думка, що ті дивні будівлї могли служити для якої-небудь иншої цїли. Як доводить французський дослїдник Персіні, то головним призначенєм пірамід було се, щоби при помочи їх захистити урожайну долину ріки Нїля перед погубним впливом вихрів, шалїючих в пустинї. Наука до сьої пори веде спори з тим здогадом, зглядно твердженєм; одначе, мимо сього, ідеї Персінїого не можна нїяк опрокидати, позаяк вона основана на цікавих і гідних уваги даних.

Вже в старинї богато дечого товкмачили про вічну боротьбу між Нїльом і пустинею, — між Озірісом і Тіфоном і удавали ся аж до насаджуваня набережних гущавників, будівлї стін і каналів, як охороняючих средств супроти пісків пустинї (в Абідосї, Амбосї і т. п.).

У північно-західньому Єгиптї, між Фаюмом і озерами Натран, лежать великі видолинки, які безпосередно притикають до страшного піскового моря, Сагари, чи там по арабськи „ель Сахель". Вони служать переходами, крізь які вихри пустинї прямують на урожайну наднїльську країну. І щож? Цікава річ! Як раз при виході з них і стоять піраміди, розтаборені близь Абу Роаза, Ґізеґа, Абу-зіра, Саккарага, Дасгорра, Ель-Метаніґ-Мейдома, — і Ель-Лягуна. Всї вони стоять в тих місцях Єгипту, яким грозять піскові вітри страшної Сагари! Не вжеж се сталось припадком?

Персіні дослїдив, що довкруги пірамід піску нанесло лишень на кільканайцять деціметрів, коли тимчасом сфінкс засипаний ним майже зівсїм. Так примірон велика піраміда, стояча близь Саккарага, занесена піском лишень на висоту 18 dm а піраміда близь Дасгорра — лишень на 24 dm. Виходить з того, що у продовж 5000 лїтньої боротьби пустиня змогла лишень на 2.5 m занести піском кольосальні будівлї. І чомуж се так сталось? Тому, доводить Персіні, що велитенська поверхня пірамід представляє таку значну перепону для піскових вітрів, що великі маси піску звільнювали свій рух в далекій вже віддалї від пірамід і падали на землю, відкіля східні вітри відносили їх з поворотом в пустиню. Краї великої піраміди становлять площу на 22.000 квадратових метрів і, на підставі вимірів Персінїого, пісок падає на землю вже на 900 метрів від піраміди.

В нинїшних часах в Єгиптї находить ся 39 пірамід, то лїпше, то гірше збережених. В послїдних роках відкрито розвалини 67 пірамід. Всї вони находять ся на лївому березї Нїля біля піскових горбів, які причислювані бувають до ланца Лївійських гір. Найцікавійша ґрупа пірамід находить ся біля місцевости Ґізеґ, лежачої на південний захід від Каїра, у віддаленю біля чотирьох годин їзди. Араби нанесли багато шкоди старинним памятникам. Гонені жадобою, вони намагались дібрати ся до нутра пірамід, а не знаючи входів, часто-густо руйнували вишні стіни. Одначе нї хижацтво арабських орд, нї вітри пустинї не могли зруйнувати великої піраміди. Навіть час боїть ся пірамід — як кажуть нинї Араби.

Багацько ще поколїнь оглядати-ме сї велитенські памятники людської творчости, — одначе і тим поколїням не буде суджено і правдоподібно не доведеть ся дізнатись тайни, яку вони в собі цїлими тисячолїтями так обережно скривають.

З російського переклав *Ів. Казанївський.*

КОНКУРС.

Сим подасть ся до відома інтересованим, що „Просьвітна Комісія" при „Р. Н. С." оголошує конкурс на запомоги для бідних українських студентів(ок), котрі учать ся по американських висших школах сьвітських. Петиції приймають ся на слїдуючих умовах:

1. Просячий мусить бути народности русько-української.
2. Мусить учащати до висших шкіл сьвітських в Америцї.
3. Повинен посьвідчити свою убогість.
4. Мусить бути членом Руського Народного Союза (старого).
5. Стипендію приймає яко пожичку, котру по скінченю шкіл зобовяжеть ся звернути Р. Н. Союзови.
6. Написати власноручно українською мовою свою просьбу.
7. Предложити відповідні сьвідоцтва.

Просьби належить надсилати до рук предсїдателя „Просьвітної Комісії" на адресу: Dr. W. J. Sieminowicz, 4105 N. Avers Ave., Chicago, Ill.

Др. В. Й. Сїменович, пр. Пр. К.
Емілїя Струтинська, секр.
Ол. Неприцький Грановський, секр. пр.

ПОКЛИК до нюйорських і околичних Русинів.

В тяжких і невідрадних обставинах жиє наш нарід в старім краю, та не о много лїпше живе ся нам і тут в Америці. А що за причина сего?

В старім краю гнет полїтичний і брак просьвіти, а тут в Америцї — наша непорадність, брак солїдарности а в першій мірі брак загального і фахового образованя.

В Ню Йорку істнує богато вечірних шкіл американських, в котрих робітники можуть безплатно здобути собі фахове образованє. Найбільшою і найлїпшою того рода школою є технїчний інститут для робітників „Купер Юніон". Звичайні робітники, укінчивши там вечірню науку, виходять інжінєрами, механїками, хеміками, архітектами, машиністами, електротехнїками і т. п., котрі заробляють тижнево по $50.00 або й більше. Тисячі робітників ріжних народностий користають з тої безплатної вечірної школи, лишень Русинів там зовсїм не видно. А винні тому самі Русини-робітники, котрі в своїй байдужности і непорадности часто не знають навіть, що така школа істнує, або знов не знають, яким способом до тої школи дістати ся.

Щоби можна бути принятим до „Купер Юніон", треба зложити відповідний вступний іспит, а се також відстрашує наших робітників від такої школи, бо вони не знають, яких предметів мають до того іспиту вчити ся, та не мають де і у кого до того іспиту приготовити ся.

Комітет „Рідної Школи" в Ню Йорку, заснований доперва в перших місяцях сего року, в тім короткім часї з'єднинв в собі делєґатів вже двайцять кількох тутешних українських орґанїзацій і вислав „Рідній Школї" в старім краю $700 — прийшов до переконаня, що в першім рядї він повинен подбати про нашу молодїж, тут в Америцї перебуваючу, і дати її можність та нагоду належитого приготованя до вступного іспиту до школи амер. „Купер Юніон", а крім того і до придбаня загального образованя, бодай в деяких, нам тут на чужинї найпотрібнїйших напрямах.

Комітет „Рідної Школи" в Ню Йорку *задумує отже отворити з початком вересня с. р. школу для дорослих*, як мущин так і женщин, котра обіймала би 2 курси, а то:

I. Курс приготовляючий до технїчної школи „Купер Юніон", а обіймаючий: аритметику, альґебру, ґеометрію і евентуально мову анґлійську.

II. Курс суспільно-полїтичний, обіймаючий: науку ґеоґрафії, історії Руси-України і Сполучених Держав, нашої лїтератури і загальний начерк конституції Сполучених Держав.

Курси ті мали би тревати 8 місяців і відбували би ся вечерами від год. 8-ої до 10-ої.

В тій справі *відбудуть ся в вівторок дня 26-го серпня 1913 р. в гали парохіяльній 28 Іст 7-ма улиця в Ню Йорку ЗБОРИ*, на котрих має ся постановити, чи і в який спосіб можна би замір той в житє впровадити.

Упрашає ся отже *всїх* тутешних і околичних Русинів, котрим справа та лежить на серци і їх інтересує, або котрі хотїли би взяти участь в того рода курсах, щоби як найчисленнїйше (без огляду на полїтичні партії і переконаня) прийшли на ті збори.

За Видїл Комітету „Рідної Школи" в Ню Йорку:

Я. Корнат, місто-голова,
В. Кнїгиницький, секретар.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

До всїх тих, що прислали фотоґрафії до нашого календаря. В справі календаря Р. Н. С. на рік 1914-тий було зазначено в „Свободї", що до сього календаря приймати ся будуть фотоґрафії всїляких наших товариств *безплатно* (належитість за виготовлене друкарської клїші тут не вчисляєть ся), та що притім поміститть ся (рівнож безплатно) коротку історію дотичного товариства. Деякі товариства, зглядно їх урядники надуживають прямо сього „фейвору", бо прислали до нас дуже обширні „історії" і домагають ся рішучо поміщеня тих „історій" в цїлій основі, не випускаючи ані одної букви. Тим П. Т. Урядникам мусимо на отсїм місци заявити, що їх домаганє не дасть ся нїяким чином виконати, і то навіть за нїякі гроші. Наколиб усї ті історії поміщено в календарі в цїлости, то вони рішучо в нїм не помістили би ся! А щож би тодї лишило ся членам до читаня?... Зрозумійте отже, Панове, що що не можна, то не можна! Із надісланих нам довжезних історій ми помістимо в календарі те, що найважнїйше й найпотрібнїйше, а зробимо се по змозї так, щоби кожде товариство, яке помістить свою фотоґрафію в календарі, було вдоволене, та щоб притім не марнкували собі і инші люди.

Дописуватель з Ню Йорку. Ви зовсім неслушно накидаєте ся на п. І. Б., автора рецензії відограного аматорами Тов. „Просьвіта" Франкового „Учителя". Рецензія ся, поміщена в ч. 32. „Свободи", є зовсїм обєктивна і не робить нікому нїякої кривди. Годїж знов хвалити завсїгди те, що на похвалу не заслугує... Треба Вам, Добродїю, знати, що п. І. Б. подав був у своїй дописи зміст відограної штуки, але ми се сперкнули із-за недостачі місця тай з инших ще причин... Ті особи, котрим в рецензії закинено деякі невеличкі промахи, не повинні зовсїм ображати ся, бо се зроблено для їх власного добра. Конець Вашої „відповіди дописувателеви" містимо радо, отже: „Передовсїм мушу тут зложити подяку режісерови п. С. Бемкови, котрий не жалував часу і труду і випровадив на сцену таку гарну штуку. Належить ся подяка і нашому дякоучителеви, п. М. Климкови яко діріґентови, котрий вивчив школярів красно сьпівати. На признанє заслугує і характеризатор, п. М. Угорчак, котрий своєю роботою прикрасив всїх аматорів",

ДО ЧИТАЧІВ ЧАСОПИСИ.

Компанія Metropolitan Talking Machine Co. предкладає специяльну оферту читателям часописи, живучим в Сполучених Державах і Канаді. Іменно ґрамофони марки Metropolitan Grand Opera Talking Machine, яких звичайна ціна є $40.00 будуть ся продавати лиш по $20.00.

Скриньа до сеї машини є вроблена з почвірного специяльного дубового дерева, 13 і від квадр. цалів розміру, а 7 цалів висока, гарно полїтурована. Має сильний, подвійної довжини спружиновий мотор, який має силу до відограня двох рекордів за одноразовим накрученям. Порушуєсь тихо. 10-цалева в промірі підставка на рекорди відограє всїлякого виробу і розміру подвійні рекорди. Має реґулятор до приспішуваня, або вільнюваня. Прирад до переношеня голосу є найновійшого виробу. Чорна емальована з япаньскої стали труба з золоченими окрасами має 22 цалї довжини а 19 цалів промір отвору. Враз з машиною дістанете 12 найкрасших українських пісень, без нїякої додаткової оплати.

Ся оферта продажи буде тревати лиш через короткий час. Вишлїть сейчас Ваше замовленє, залучаючи $1.00, як завдаток, а ся прегарна Metropolitan Grand Opera говорюча машина буде Вам вислана сейчас враз з 12 українськими рекордами. Коли дістаєте сю машину і рекорди, Вам прислугує право оглянути її, заки її приймете. Єсли-ж вона Вам подобаєсь, то приймїть її і заплатїть решту належитости. З машиною дістанете письменну запоруку на 5 лїт. Єсли ся машина Вам не сподобаєсь, можете звернути її до згаданої компанії на кошт компанії, котра зверне Ваші гроші.

СЯ ОФЕРТА Є ЛИШ ДЛЯ ЧИТАЧІВ ЧАСОПИСИ.

Замовленя, надіслані без сего оголошеня рішучо не будуть приняті.

Склеп отворений также вечерами і в неділї.

METROPOLITAN TALKING MACHINE CO.
117 Second Ave Dept 21 New York, N. Y.

$25 Шифкарти до Старого Краю $25

За $25.00 можете поїхати до Старого Краю на шифах, відходячих в днях 2-го серпня, 11-го і 25-го вересня, а на всякі інші дни по $33 до пристанів (портів) БРЕМЕН, ГАМБУРҐ, РОТТЕРДАМ або АНТВЕРПЕН. Удайте ся тільки до нас, листовно або особисто, а переконаєтеся о правдивій дешевости шифкарт; ручимо, що нігде дешевше не дістанете, як лише у нас. Ми стараємось всегда, щоб пасажири були вдоволені з подорожи, даючи їм вигідне місце на шифі, що чотирох пасажирів дістають осібну кімнату, страви подавані до стола, електричне освітленє, вільна купіль і всякі вигоди, яких не найдете на інших цінних шифах.

EUROPEAN STEAMSHIP CO. Dept. S.
115 FIRST STREET, NEW YORK, N. Y.

$26.00 ШИФКАРТИ ЗІ СТАРОГО КРАЮ $26.00

ПРЕЗЕНТА:

Фонограф, мужеську або дамську годинку кишенкову прекрасно різблену і добре золочену, гармонія або машина до писаня.

Залучіть 2-цент. марку на інформацію
ENGLISH ASIATIC TOBACCO CO.,
Dep. A26, 115 E. 7 St., New York, N. Y.

Відтиски! Нагнітки!

Хата средство проти **відтисків** висушить Вам усі нагнітки в кількох днях. Без болю і пластрів.

Пришлїть 25 ц. до
THE KAP CO.
67 Toird Ave. New York, N. Y

ПЕТРО ЯРЕМА
руський погребник
виповнює керечі на весіля, хрестини і всякі другі забави.
115 Ave A., New York, N. Y.
Телефон: Orchard 2568.

Одинокий руський адвокат на цілу Америку

Доктор прав

ЮЛІЯН ЧУПКА

полагоджує всі справи американські. Позаяк др. Ю. Чупка був адвокатом в Галичині, длятого полагодить Вам найлїпше всі справи процесові, спадкові і військові в Галичині, спорядить новновласти, контракти і всі правні документи і переправодить інтабуляції. Адреса:

Dr. JULIAN CZUPKA,
P.O 372. 3 N. Main St., Wilkes Barre, Pa
LUZERNE Co.

ТІЛЬКО ДЛЯ МУЖЧИН.

До моїх Краянів!

Вас і Ваших приятелів сердечно запрошує ся відвідати мою безплатну ґалєрію науки. 461 Sixth Ave., near 28th Str., New York, N. Y., де я маю артистичну скульптурну виставу, викінчену славними українськими артистами, показуючу ріжні органи тіла в стані здоровля і недуги. Ви можете тут перестудіювати походжене і розвій людської раси від колиски аж до могили і побачити в дійсности цікаві набрики природи, як рівнож рідкі виродженя.

Одна година, посьвячена на оглядане сеї ґрупи дивних українських моделїв, полїстане дорогоцінним споминои на ціле житє.

Ви можете також перестудіювати наслїдки недуги і ґріху, представлені на моделях натурального розміру. Експорт-Українець є завсїгди до услуг дати обясненє на кожде питане. Ґалєрія отворена що дня, не виключаючи неділь і сьвят, від 8-мої рано до півночи.

Вступ безплатний.

461 Sixth Avenue, near 28th Street,
NEW YORK, N. Y. 27—

Лік, якого уживають усі культурні народи, мусить бути безпечно добрим. Ціни всїх модах хвалять люди Anchor Pain-Expeller, лік проти ревматизму і всяких болїв мускулів.

Фляшочки по 25 і 50 центів так в кождій аптиці як і прямо від

F. Ad. Richter & Co.,
74-80 Washington Street,
New York, N. Y.

Лічіть свої зуби у Д-ра БЕРНГАРДА КІРШЕНБАУМА Дентиста,
знаного звиж 10 літ.
29 1st St., cor. 2nd Avenue,
NEW YORK, N. Y. 18—
Говорить по руськи.

Даром! Кождий, хто хоче вивчитись анґлїйської мови дістане даром самоучок.

Bronx Book Agency
Dept G.
1730 Washington Ave New York, N. Y.

Даром! Даром! Даром!

ВІДІЗД СПЕЦІЯЛЬНОГО ПОТЯГУ СЛІДУЮЧОЇ НЕДІЛІ

до **HILLSBORO, MANNVILLE, N. J.**

Там де будують ся тепер $5.000.000 фабрики H. W. John-Mannville. Тисячі робітників буде занятих і велике місто вскорі зросте і буде потребувати бучерів, ґросерів, пекірів і других продавців.

Льоти сухі і положені високо по $75.00 один і висше, $3.00 місячно.

Сї землї находять ся коло зелїзничої стації і напевно піднесуть ся в ціні в короткім часї. Добра нагода льокації грошей на сї землї. Пишіть, приходіть або телефонуйте по вільні тікети їзди.

THE BROOKS & BROOKS Corporation,
45 W. 34th ST., Room 410, NEW YORK.
Phones: Greeley 186—187.

ПЕРШИЙ

Одинокий руський шпиталь

304 E. 14th Street, New York, N. Y.
Телефон: 5237 Orchard

приймає хорих на всякі слабости мужчин, женщин і дїти і переправаджує всякі операції, як приміром: носа, горла, ями устної, ушей, груди, руптур і т. д. — при ужитю найновійших апаратів і застосованю всїх найновійших улїпшень на поли хірурґії і медицини.

Приймає ся жінки на злоги.

ШКОЛА АКУШЕРІЇ

Найновійші апарати електричні. Взірцева чистість.

Шпиталь отвертий в день і в ночи.

Години офісові: від 11-ої до 3-ої в полудне і від 6-ої до 8-ої вечером, в недїлї від 11-ої до 3-ої в полудне.

Др. ІВАН СМІТ.

ЗЕМЛЯКИ! Удавайте ся в кождій слабости з цїлим довірєм до шпиталя свого краяна Д-ра Івана Сміта, сина знаного руського бізнесмена з Mahanoy City, Pa., а можете бути певні, що віднискаєте здоровлє в якнайкоротшім часї.

31 —

Девятиродні матичні

МОДРОВІ КРОПЛІ

Лічуть всякі болї матичні і жолудка. Успокоюють біль, додають апетиту і вмицняють цїлий орґанізм.

Ціна 25 центів.
4 фляшочки почтою $1.20,

ЖИВОКОСТ

LINIMENT.
Уважайте на правдивість.

Є то найлїпший лік на усуненє болїв в крижах і на ломанє в костях, опухлину, корчі і ревматичні болї.

Ціна 25 центів.
4 фляшочки почтою $1.25.

Можна дістати в словенській аптиці і у аґентів, або пишіть до фабрики. Опис Модрових Кроплїв і інших ліків пішлемо кождому безплатно.

Адреса:
PREBOL'S PHARMACY,
Руська Аптика, 30—33
156 PASSAIC ST., PASSAIC, N. J.

Добра робота!

УВАЖАЙТЕ! Хто хоче дістати добру роботу на „Вестах", нехай удасть ся до

Western Employment Office
P. O. Box 1061, Lewistown, Montana.

Робота по $2.00 денно і вище. Властителем сего підприємства є Русин-Українець Дм. Мельничук. Він уділить також всяких інформацій що до дарованих правительственних земель, які тепер роздають в Монтанї. Пишіть або приїзджайте! 30—41

Російсько-Американська Лінія
Russian American Line
Pier 31st Street, Brooklyn, N. Y.

Найдогіднійша корабельна лінія поміж Росією і Америкою, удержуюча найбільші, найгарнійші і найскорші російські почтові нові двотрубові кораблї, як:

»РОСІЯ« 16.000 тон, »КУРСК« 13.500 тон, »ЦАР« 13.000 тон.

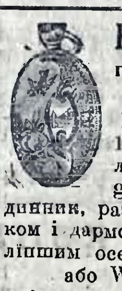
До Ротердаму 9 днів, До Лібави 11 днів (без пересїдання)

$31.00 — III класа — $33.00
$45.00 — II класа — $50.00
$65.00 — I класа — $75.00

Відізд кождої другої суботи.

Звертайтесь по інформації до наших аґентів або до ґенерального заступника:

A. E. JOHNSON & CO.
27 BROADWAY, NEW YORK, N. Y.
Telephone: 2850—2851 Rector.

НА ВИПЛАТ

по 5 центів денно.

Пішлемо Вам 14 К трубо золочений (14 K gold filled) годинник, разом з ланцушком і дармовисом, з найліпшим осередком Elgin або Waltham.

Ґарантований на 20 літ.

Пишіть по інформації залучаючи марки на пересилку, до:

AMERICAN WATCH CO.,
343 E. 9th St., NEW YORK, N. Y

ЛІЧУ МУЩИН АЖ ДО ЦІЛКОВИТОГО ЇХ ВИЗДОРОВЛЕНЯ.

Моя кількананцять лїтна практика є до Вашої розпорядимости. Лічу укриті недуги, як **утрата животности, розширенє жил, закаженє крови, утрату крови, висушенє, пропуклину, гемороїди, як і слабости міхура і нирок.** Сї недуги лічу стало і по умірковаиих цінах. 30—41

Порада даром. Прийдіть відвідати мій анатомічний музей і приглянтесь там чоловікови здоровому і хорому. Вступ вільний. Памятайте, що я лічу щоб вилїчити і то в коротшім часї як другі.

Dr. WARD,
417 Sixth Ave., New York
(між 25 a 26 ул.)
Години: від 9 р. до 8 веч.;
недїля: від 10 р. до 2 поп.

Всегда готовий до уживаня

Не потребуєте розпалювати огня, єсли прийдете пізно до дому або єсли вчасно встаєте, маючи у себе

New Perfection Oil Cook-stove

Лишень черкніть сірник, приложіть його до кнота а будете мати огонь вистарчаючий до вареня всего, без надмірного огріваня Вашої кухнї.

Без вугля і дров.
Без смітя і попелу.

The New Perfection є зроблений з 1, 2, 3 і 4 паленисками. Автоматичний прилад вказує скілько нафти находить ся в резервоарі.

Standard Oil Company

Paterson (New Jersey) Trenton
Jersey City NEWARK Camden

ХОРІ ЛЮДИ!
Чи стратили Ви терпїнє, яке мали з причини Вашої недуги?

День за днем, тиждень за тижнем, місяць за місяцем, рік за роком, занимаюсь лїченєм хорих людий. Представте собі, скілько хорих я уже вилїчив, а кілько хорим я украсив житє. Коли Вам житє надоїло через пробоване так званих лїків і відчуваєте, що з Вами все гірше, в такім разі сейчас зверніть ся до старого опитного специялїста, яким є

Dr. LEONARD LANDES,
140 E. 22nd St., New York, N. Y.

Він дасть Вам даром пораду, що Вам робити, щоби спасти житє і обяснить Вам недугу. Лічу уже 20 лїт з найлїпшим результатом всї недуги, як безсилє, затроєне крови, гемороїди, біль жолудка, серця, легких, печінки, почок і т. п. Для недуг полових і нервових маю більші знані електричні апарати і X-лучі, за помочию котрих переглядаємо Ваші внутрішні орґани. Не кождий доктор має ті апарати, длятого що суть дорогі. Хемічне розслїджуванє мочи. Не відкладайте до завтра, а сейчас приходїть до знаного лїкаря: 31—

Dr. L. Landes,
140 East 22nd St., New York, N. Y.,
betw. 3rd & Lexington Ave.

Приймаєть ся хорих в годинах: від 10-ої рано до 8-ої вечер, а в недїлї від 10-ої рано до 4-ої полол. — Поради даром.

Русини Пітсбурґа!

Чи Ви знаєте

що гроші, то сила?

Старайте ся пізнати та почніть складати свої ощадности в стейтовім банку на розі вулиць

Carson і 14-ої.

Сей банк є одним з найстарших і найпевнійших банків, що цїлковито забезпечує Ваші ощадности. У нас складають ся гроші **церковні, братські, спрітські** і ин. Кождий, що має у нас гроші, отримує на бажанє звіт стейтових контрольорів.

Продаємо КОРАБЕЛЬНІ КАРТИ, на найлїпші лїнії, а ГРОШІ до краю висилаємо по почтовім курсї.

German Savings & Deposit Bank
cor. 14th & Carson Sts.,
South Side Pittsburgh, Pa.

И. Е. Рот, през, А. П. Міллер, кас.
Ол. Бучак, урядн. банк.

ЯК РАЗ ТЕПЕР ПОРА.

Родимці! Хто з Вас не бачив ще прекрасного міста Мілвіл, а передівсїм першої руської кольонії, находячої ся коло сего міста, нехай чим дуж поспішає. Як раз тепер на се найгарнїйша пора. Там власними очима зможете переконати ся та оглянути сї плодовиті сторони, провірити плодючість землї та налюбувати ся прегарною околицею. Побачите, що на наших землях росте усе, чого лиш душа забагне: від звичайної бульби та бураків, до найвибагливійшої та найнїжнїйшої ярини, удаючої ся лишень на землях першої якости.

Руська кольонія коло міста Мілвіл є вже готова. До сеї пори ми розпродали уже повних пять секцій поміж наших Родимців, а тепер розпарцелювалисьмо нових кільна тисяч акрів, межуючих з самим Мілвіл, при електричній зелїзници, що лучить наше місточко з повітовим містом Бріджтон.

Копанє бараболь на фармі в сусїдстві Бріджтон.

Користайте з гарної весни, та приїзджайте оглянути землю, а ми ручимо Вам за се, що вона вам подобає ся. Бо ще не було такого випадку, щоб той, хто раз побачив наші землї, не купив собі хоть малий надїл.

Та і дбайливість про будучність Ваших діточок повинна Вас приневолити купити у нас землю. Бо і яке-ж виховане зможете дати Вашим діточкам в майнї або десь в глухім, забутім куті? А у нас маєте школи на місци, від найнизших, до найвисших научних заведень. А для Вас усюди повно гарної і постійної роботи, бо кругами повно всїляких фабрик.

НАПРИКІНЦИ ЗВЕРТАЄМО УВАГУ УСЇХ, ЩО НАШ ДОТЕПЕРІШНИЙ ОФІС ПОКАЗАВ СЯ ЗА ТІСНИЙ І МИ МУСЇЛИ ПЕРЕНЕСТИ СЯ ДО ДРУГОГО. НОВИЙ НАШ ОФІС НАХОДИТЬ СЯ В ТІМ САМІМ БУДИНКУ І НА ТІМ САМІМ ПОВЕРСЇ ЩО І СТАРИЙ. ЛИШ ЧИСЛО КІМНАТИ ЗМІНЕНО. ЧИСЛО КІМНАТИ НАШОГО СТАРОГО ОФІСУ БУЛО 441 А НОВИЙ ОФІС НАХОДИТЬ СЯ ПІД ЧИСЛОМ 476 І 478.

Родимці! Хто йно з Вас думає про закупно землї, то нехай не відкладає, лише най чим скорше приїзджає. Нехай не дасть ся перебічи другим. Наколи приїдете, то о всім дізнаєте ся від тих, що вже замешкали в Мілвіл. Перед приїздом просимо нас повідомити на понизшу адресу.

Пишіть по руськи, бо в нашім бюрі занимають уряди Русини.

32—

THE EUROPEAN COLONIZATION CO.,
476—478 DREXEL BUILDING, 5th and Chestnut Streets, PHILADELPHIA, PA.

На 3 місяці безплатної проби!

Сей прекрасний "International" ґрамофон вартости $55.00, ми продаємо тепер за **$22.50** з 20 найгарнїйшими руськими піснями і висилаємо всюди по отриманю $5.00 задатку.

Ми обовязуємось післати кождому на пробу на 3 місяці наші ґрамофони, бо ми певні, що сї ґрамофони є найлїпшого виробу і кождий хто дістане нашу машину, не схоче з нею розстатись. По пробі, наколи сей ґрамофон Вам не подобаєсь, звертаємо безпроволочно Ваш задаток.

Наші ґрамофони ґарантовані на 10 лїт.

Надїйтесь на правдивість і чесність нашої фірми.

Жадайте наш подрібний катальоґ.
10.000 руських пісень на складі.
JOHN RUDENSKY, завідатель.

INTERNATIONAL PHONOGRAPH COMPANY 29—
196 E. Houston St., Dept. 50 New York.

Справоздане Р. Н. Союза

за місяць липень 1913 р.

Відділ	запл.	Відділ	запл.
1	421.31	119	15.75
2	111.55	120	88.75
3	208.19	121	275.09
4	59.66	122	122.88
5	202.00	123	66.67
6	70.75	124	76.47
7	216.21	126	58.48
8	67.31	127	90.54
9	157.35	128	23.23
10	250.13	129	80.46
11	53.23	130	50.43
12	118.00	131	30.35
13	50.94	132	47.92
14	152.87	133	96.48
15	55.73	134	45.00
16	331.18	135	108.50
17	33.10	136	66.47
18	37.60	137	15.94
19	57.40	138	9.69
20	144.25	139	36.87
21	21.25	140	75.64
22	19.90	141	68.30
23	121.25	142	71.07
24	25.00	143	75.00
25	81.73	144	17.80
26	33.75	145	32.50
27	87.21	146	28.34
28	369.93	147	98.16
29	149.91	148	28.33
30	125.63	149	66.15
32	52.50	150	7.71
33	365.31	151	36.18
34	27.50	152	71.25
35	66.70	153	53.34
36	57.71	154	67.69
37	113.43	155	113.90
38	135.17	156	25.95
39	99.36	157	106.19
40	89.71	158	38.23
41	54.90	159	41.36
42	153.45	160	66.80
43	36.25	161	53.75
44	15.00	162	101.04
45	48.19	163	10.95
46	202.20	164	10.00
47	83.14	165	96.61
48	126.88	166	67.75
49	30.50	167	56.05
50	13.34	168	81.50
51	53.75	169	59.20
52	16.98	170	73.52
53	206.80	171	17.92
54	27.05	172	59.10
55	161.63	173	30.00
56	53.67	174	36.35
57	57.40	175	59.03
58	112.54	176	34.06
59	38.66	177	15.00
60	20.35	178	20.06
61	143.50	179	97.38
62	20.84	180	40.25
63	95.73	181	7.71
64	24.34	182	80.79
65	107.92	183	35.37
66	66.65	184	70.00
67	27.08	185	73.60
68	31.27	186	44.20
69	26.25	187	64.65
70	145.82	188	110.19
71	36.25	189	32.98
72	116.35	190	21.88
73	18.76	191	62.50
74	20.00	192	54.14
75	33.75	193	44.90
76	59.77	194	52.73
77	25.85	195	23.96
78	297.30	196	66.60
80	47.35	197	76.07
81	53.85	198	48.23
82	99.07	199	56.15
83	15.73	200	30.25
84	33.19	201	35.31
85	254.61	202	19.90
86	42.75	203	40.53
87	40.67	204	39.80
88	13.71	205	35.73
89	23.75	206	47.20
90	53.35	207	48.34
91	136.08	208	52.08
92	90.04	209	124.25
93	42.95	210	20.63
94	48.34	211	26.67
95	98.44	212	48.75
96	117.70	213	64.11
97	25.00	214	29.39
98	44.48	215	28.86
99	138.55	216	53.75
100	22.09	217	59.74
102	123.44	218	68.05
103	22.50	219	80.55
104	163.71	220	23.56
105	32.93	221	99.17
106	156.82	222	161.34
107	59.33	223	81.26
108	155.34	224	47.48
109	84.06	225	118.17
110	52.65	226	35.00
111	66.43	227	87.00
112	24.59	228	31.25
113	62.10	229	174.63
114	78.75	230	66.90
115	44.50	231	71.59
116	44.38	232	28.15
117	81.70	233	19.07
118	15.69	234	78.58

Відділ	запл.	Відділ	запл.
235	45.21	299	48.80
236	11.46	300	79.16
237	72.67	301	67.51
238	27.18	302	22.85
239	90.43	303	18.75
240	24.52	304	65.00
241	17.19	305	23.23
242	25.63	306	26.35
243	24.74	307	21.98
244	18.44	308	23.65
245	90.70	309	18.50
246	26.69	310	56.00
247	49.10	311	12.92
248	113.55	312	36.13
249	51.67	313	34.85
250	158.98	314	13.75
251	54.63	315	14.17
252	40.73	316	20.23
253	60.73	317	48.85
254	32.72	318	40.60
255	33.23	319	26.06
256	24.38	320	23.23
257	26.56	321	12.09
258	28.65	322	15.21
259	49.61	323	29.23
260	73.14	324	26.15
261	49.75	325	57.18
262	15.14	326	41.57
263	9.38	327	40.42
264	46.20	328	21.88
265	80.83	329	35.09
266	45.73	330	35.99
267	33.44	331	36.00
268	57.55	332	44.06
270	45.21	334	11.78
271	33.23	335	25.00
272	42.10	336	22.16
273	31.25	337	33.94
274	95.20	338	62.12
275	104.25	339	38.21
276	66.38	340	26.72
277	41.37	341	39.48
278	59.40	342	28.87
279	32.50	343	16.25
280	27.25	344	28.75
281	30.45	345	31.25
282	28.55	346	17.50
283	33.25	347	27.19
284	12.75	348	23.86
285	14.48	349	21.60
286	33.33	350	27.90
287	22.85	351	12.92
288	35.71	352	15.33
289	37.34	353	19.17
290	28.35	354	30.51
291	16.11	355	17.92
292	67.54	356	56.13
293	68.08	357	56.45
294	68.42	358	38.50
295	30.16	359	77.63
296	42.19	360	44.55
297	27.23	361	29.80
298	51.70		

„Свобода" на капітал і процент	124.25
Процент до 1-го липня на банкових книжках	1.418.20
Прихід за місяць липень б. р. виносить	23.471.79

РОЗХІД.

Посмертне по бл. п.

Дионізію Шлянта, Лансфорд, Па.	1.000.00
Филипі Бідак, Ню Йорк, Н. Й.	1.000.00
Михайлї Іваніцькім, Пітсбург, Па.	1.000.00
Юрію Чабан, Маганой Плейн, Па.	1.000.00
Василю Бережнім, Дукейн, Па.	550.00
Михайлї Тицькім, Пітсбург, Па.	1.000.00
Николї Бердій, Едвардевіл, Па.	1.000.00
Атанасї Бистрянеькім, Юнґставн, О.	500.00
Михайлї Яцьо, Бел Валеп, О.	1.000.00
Антонї Ґреґович, Савт Форк, Па.	600.00
Мих. Коштивал, Трентон, Н. Дж.	500.00
Костю Костишак, Маганой Плейн, Па.	1.000.00
Теодозії Кульбаба, Нортгемптон, Па.	500.00
Василю Петрочко, Алден, Па.	1.000.00
Ільку Рашковецькім, Олвейн, Айо.	1.000.00

Запомога по бл. п.

Теодозії Кульбаба, Нортгемптон, Па.	400.00

Запомога для

Петра Предзїмірського, Вілкс Берп, Па.	100.00

Сирітська часть по бл. п.

Мих. Коштивал, Трентон, Н. Дж.	500.00

Duplex Printing Press Co. рента за машину (press)	7.850.00
Орґан Р. Н. Союза за липень	1.767.00
Видатки засїданя Контр. Комісії	311.47
James Bowen за шафи до офісу Р. Н. Союза	100.00
Платня Гол. Уряду за липень	270.00
Адміністрація Р. Н. Союза	244.50
Розхід за липень б. р. виносить	24.192.97

ЗІСТАВЛЕНЄ.

Прихід за липень	23.471.79
Готівка з кінцем червня остала	102.921.34
Весь прихід разом виносить	126.393.13
Розхід за липень	24.192.97
Готівка з кінцем липня остає	102.200.16
На позичках	22.000.00
Весь маєток Р. Н. С. з кінцем липня есть	124.200.16

З ТОЇ СУМИ:

Фонд сирітський виносить	48.567.83
„ резервовий	49.255.56
„ бідних	9.785.11
„ шкільний	10.603.35
„ розпорядимий	5.988.31
Разом	124.200.16

Дм. Капітула, предс. Р. Н. С.
А. Шаршонь, касієр Р. Н. С.
С. Ядловський, ф. секр. Р. Н. С.

Касове справозд. Р. М. С.

за місяць липень 1913 р.

Відділ	запл.	Відділ	запл.
1	17.10	88	2.49
2	3.50	89	2.75
3	8.46	90	6.90
4	2.60	91	2.00
5	3.60	92	6.40
6	20.37	93	1.25
8	11.27	94	6.30
9	13.80	96	5.25
10	2.00	97	4.05
11	1.50	99	2.05
12	12.40	100	1.10
14	50	101	7.00
15	1.20	102	1.40
16	7.00	103	3.65
18	1.90	104	12.20
19	1.65	105	60
20	2.35	106	1.00
22	18.25	107	2.50
23	15.15	108	1.98
24	4.80	109	2.75
25	12.00	110	3.48
26	28.85	111	3.25
27	2.70	112	14.50
28	3.85	114	1.30
29	3.20	115	3.30
30	15.65	116	1.55
31	4.20	118	8.35
32	11.60	119	50
33	9.30	121	1.25
34	5.60	122	60
35	2.00	123	6.66
36	6.85	125	3.20
37	4.00	126	2.70
38	5.40	127	3.60
39	7.05	130	1.80
40	6.90	131	2.52
41	2.50	132	1.50
42	1.65	133	90
43	3.69	134	1.00
44	5.35	136	1.65
45	5.60	137	40
46	2.60	138	4.10
48	24	139	1.05
49	2.35	140	3.96
50	8.85	141	1.10
51	40	142	1.00
52	4.40	144	75
55	2.90	145	3.40
57	10.90	146	1.00
58	4.40	147	1.40
59	2.60	148	1.50
60	4.21	149	1.80
61	9.35	150	3.60
62	50	151	2.20
63	3.40	152	2.20
64	5.55	153	2.00
66	5.80	154	1.40
67	9.00	155	8.00
68	1.00	156	3.40
69	1.50	157	4.25
70	4.15	158	2.15
71	1.70	159	3.15
72	80	160	4.30
73	25	161	2.50
74	80	162	4.86
75	4.70	163	2.15
76	41.15	164	4.20
77	3.80	165	6.10
78	6.50	166	4.65
80	20	167	2.40
81	2.40	168	2.70
82	1.10	169	80
83	5.75	170	2.00
84	4.50	171	5.80
85	3.20	172	1.98
86	2.80	173	2.50
87	3.30		

Процент до 1-го липня б. р.	297.05
Прихід за липень б. р. виносить	999.24

РОЗХІД.

Посмертне по бл. п.

Люнцї Гавриликевич, Трентон, Н. Дж.	100.00
Іванї Салапськім, Плимавт, Па.	100.00
Дм. Бутинець, Елїзабет, Н. Дж.	100.00
Платня Голов. Уряду	20.00
Розхід за липень б. р. виносить	320.00

ЗІСТАВЛЕНЄ.

Прихід за місяць липень б. р.	999.24
Готівка з кінцем червня остала	21.186.88
Весь прихід разом есть	22.186.12
Розхід за місяць липень	320.00
Готівка з кінцем липня остає	21.866.12

Д. Капітула.
А. Шаршонь. **С. Ядловський.**

З казок Езопа.

Подав Б. Клин.

Дроворуби та дуб.

Повалили дроворуби дуба, настругали із него клинів і почали колоти дерево. — „Не так я обурене на топір, котрим мене зрубали, — каже дерево, — як на клинів; вони-ж зроблені таки з моїх гиль..."

В двоє тяжше горе, коли приходить ся зносити його від рідних, а не від чужих.

Дроворуб і Гермес.

Дроворуб рубав над рікою дрова і впала йому в воду сокира. Сів бідняга над берегом ріки і гірко плаче. Попри него переходив Гермес. Довідавшись про причину його сліз, змилосердив ся над ним, скочив в воду, виймає золоту сокиру і питаєть ся рубача: „Чи отсю сокиру ти згубив?" — „Нї", — каже той. Знов сховавсь Гермес під водою і виймає срібний топір. Дроворуб відказав ся і від него. Гермес за третим разом виносить правдиву сокиру. Бідняга каже: „Ось моя сокира!" За його чесноту подарував йому Гермес всї три сокири.

Про свою пригоду розказав дроворуб своїм знакомим. Один з них хотів попробувати щастя. Підійшов до ріки і умисно кинув свою сокиру, сів і почав плакати. І от перед ним з'явив ся Гермес, поспитав о причину його сліз і пішов шукати сокири в воді. Виносить золоту і питає ся: „Чи се твоя?" — „Сеся, сеся!" — кричить безчестник. Не подобала ся Гермесови така брехня і він не лиш не дав йому золотої сокири, але не витягнув і зелїзної.

О скілько боги — приятелї людий чесних, на стілько вороги нечестивих.

Дві миши.

Жили на сьвітї дві товаришки — миши, полева і домашна. Домашна миш перша прийшла на обід до полевої. Побігли обі на пезжату ниву. Їсть домашна миш зерно і траву разом з землею і каже товаришцї: „Ти живеш, неначе муравель. От у мене — всего доволї. Дім мій в порівнаню з твоїм — повна чаша. Підемо разом до мене; я угощу тебе, чим лише ти хочеш." Згодила ся полева миш і пішла до неї в гості. Зараз появив ся перед ними хлїб, мука пшенична, овочі, мід та виноград. Запрошена миш вдоволено глядїла на смачні страви. Ще до того домашна миш принесла десь з шафи кавалок сира. Сїли наші приятельки до їди. Втім хтось отворив двері. Обі миши чим скорше сховались в тісну нору і тихонько там сидїли. Наконець вони знов вийшли з своєї криївки і почали їсти виноград. В той час хтось отворив шафу. Миши знов порозбігались по дїрах. — „Хоч у тебе і богатий дім, — говорить полева миш до домашної, — але ти і куска не покладеш спокійно в рот. Я гризу, що правда, траву та корінє, живу бідно, але зате не знаю страху".

Зевес і черепаха.

Зевес прикликав всїх зьвірів на своє весїлє і всї вони прийшли крім черепахи. Дивував ся Зевес, що то має значити. „Чому ти одна не була на моїм обідї? — питає він її на другий день. — „В гостях добре, але дома ще лїпше", — відповідає вона. Розгнївав ся Зевес і каже до неї: „То не розставай ся нїколи зі своїм домом!"

Богато людий цїнить більше скромний кусок, аби свій, як богатий, але чужий.

Кабан*) і лисиця.

Стоїть кабан під деревом і острить свої кли. — „Чому ти остриш свої зуби? — питає його лисиця, — коли коло тебе нема стрільця, тобі нї звідки не грозить небезпека." — „Я роблю се не на дармо, — відповідає кабан, — пізно буде острити кли, як вже буде грозити небезпека. Тепер вона не захопить мене несподївано."

Приготовляй ся завчасу до небезпеки!

Вовк і осел.

Вовки вибрали собі вожда. Вовчий володар видав закон, обовязуючий для всїх: хто лише що роздобуде, повинен принести на збори і подїлити ся з товаришами. Чуючи се осел, потряс своєю гривою і говорить зі сьміхом: „Добре кажеш ти, вовчий володарю. Але чому ти спійману добичу сховав в твоїм леговищі? Чи може ти сам один хочеш нею поживити ся? Принеси-ж її і подїли ся зі всїми!" — Збентежив ся вовк і перемінив свій закон.

Часто законодавцї не виконують того, що самі постановили.

Лїкар і хорий.

— Як би той чоловік не пив вина і приймав лїкарства, — говорив лїкар своякам покійника на похоронї, — він остав би живий". — „Добродію! — каже йому один з них, — чому тепер се говорите, коли ми вже не можемо вихіснувати вашої поради. Вам треба було радити, як він ще був живий!"

Помагай приятелям тоді, як вони потребують твоєї помочи, а не сьмій ся над їх безвихідним положенєм.

Комар і віл.

На ріг вола сїв комар. Довго сидїв він: наконець постановив летїти дальше. — Може буде тобі неприємно, що я відлїтаю? — питає він вола. — Я навіть не замітив, як ти прилетїв, — відповідає той. — незамітно для мене ти і полетиш.

Є люди, котрі не приносять нї шкоди нї пожитку, анї своїм приходом, анї відходом.

Кінь і їздець.

Поки була війна, їздець кормив свого коня ячменем і доглядав товариша свого военного житя. Але похід скінчив ся. Коня запрягли до воза, понакладали тягарів і кормили лише сїном. І знов почала ся війна. Затрубіла боєва труба. Надїв їздець зброю, осїдлав коня і сїв на него. Але кінь упав і не міг підняти ся. — Іди тепер на війну пішки, — каже він до свого пана: — з коня ти зробив мене ослом, а тепер осла знов хочеш повернути в коня?

*) Дик.

Головний Уряд „Р. Н. Союза".

Духовний Отець:
о. Дмитро Хомяк,
West Ave. & Beech St., Mt. Carmel, Pa.

Предсідатель:
Дмитро Капітула,
Box 565, McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Білик,
1710 W. 44th St., Chicago, Ill.

Місто-предсідатель:
Василь Сувак,
Whiting, Ind.

Секретар рекордовий:
Михайло Угорчак,
Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський,
Box 76, Jersey City, N. J.

Касієр:
Алексій Шаршонь,
524 Pine & Franklin Sts., Shamokin, Pa.

Контрольна Комісія:
о. В. Балог,
550 John St., Whiting, Ind.
Стефан Милянович,
193 Grand St., Jersey City, N. J.
Йосиф Ялечко,
Box 156, Ramey, Pa.

Радні:
Іван Глова,
521 N. Shamokin St., Shamokin, Pa.
Николай Ваверчак,
720 Charles St., Perth Amboy, N. J.
Володимир Касьнів,
56 Sussex Str., Jersey City, N. J.
Петро Мотало,
1436 W. Erie St., Chicago, Ill.
о. Мирон Данилович,
11 Chmelnicky St., Ansonia, Conn.
Андрій Гальчак,
237 Churchil St., McKees Rocks, Pa.

Редактор „Свободи":
Осип Стетьневич,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Завідатель „Свободи":
Андрій Савка,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Головна Канцелярія „Р. Н. Союза" находить ся під числом 83 Grand St., (у власнім домі) Jersey City, N. J.

Просьвітна Комісія.

Др. В. Сіменович, предсідатель,
4105 N. Avers Ave. Chicago, Ill.
А. Горбаль, касієр,
135 Main St., Derby, Conn.
Е. Струтинська, секр.,
714 Bickerdike St., Chicago, Ill.
о. В. Балог,
550 John St., Whiting, Ind.
Д. Андрейко,
147 Broad St., New Britain, Conn.
Др. І. Копистянський,
W. Pine St., Shamokin, Pa.
Ю. Павчак,
209 Bedford Ave., Brooklyn, N. Y.

РОЗМЕТ Р. Н. СОЮЗА ЗА МІСЯЦЬ СЕРПЕНЬ 1913 р.

Член на ціле посмертне платить $1.00, а на половину посмертного $0.61.

Спростоване.

В рекордовім справозданю Р. Н. Союза за місяць липень 1913 р., котре було поміщене в орґані Р. Н. Союза „Свобода" ч. 33, на сторонах 5-ій і 7-ій, зайшла помилка між новопринятими членами відділу 169. Є там надруковано: Такай Франко, а має бути: Макай Франко. Між суспендованими членами зайшла слідуюча помилка: У відділі 106. зістав вичеркнений Петро Хіняльський, а є надруковано через помилку: Іван Хіняльський, отже Іван Хіняльський зістає надалі членом Р. Н. Союза, а Петро Хіняльський зістав вичеркнений. У відділі 217. зістав суспендований Іван Музичка, а є через помилку надруковано: Андрій Музичка, отже Андрій Музичка зістає надалі членом Р. Н. Союза, а Іван Музичка зістав суспендований.

Мих. Угорчак,
Гол. рекорд. секр. Р. Н. Союза.

Запорожська Січ в Картерет, Н. Дж.
устроює
ВЕЛИКИЙ БАЛЬ
в понеділок, д. 1-го вересня 1913 р.
В ГАЛИ П. КІША.
Початок о г. 2. поп. Вступ 25 цт.

Просьвітні Збори

в присутности відпоручника Просьвітної Комісії Р. Н. С., п. Д. Андрейка, відбудуть ся в біжучім і слідуючім місяци в отсих місцевостях.

Серпень:
22-го в Котевіл, Па.
24-го в Фініксвіл, Па.
26-го в Потстон, Па.
31-го в Алентави, Па.

Вересень:
3-го в Вестчестер, Н. Й.
4-го в Вудгевен, Л. Ай., Н. Й.
7-го в Ню Йорк, Н. Й.
14-го в Боффало, Н. Й.
17-го в Тонаванда, Н. Й.
19-го в Депю, Н. Й.
21-го в Рочестер, Н. Й.
23-го в Обурн, Н. Й.
25-го в Фултон, Н. Й.
28-го в Сиракюз, Н. Й.
30-го в Ром, Н. Й.

Колиб у якім плейзі, задля важних причин, зайшла потреба змінити висше назначений день просьвітних зборів — про що треба конечно і заздалегідь порозуміти ся зі мною — тоді дотичний Уряд відділу Р. Н. С., чи Комітет зволить вже від себе подати в „Свободі" вістку про сю зміну дня на просьвітне віче у їх плейзі.

Громади, Братства, Сестрицтва і Товариства, які хотілиб причинити ся для справи просьвітної яким грошевим датком з власної каси, нехай переведуть дотичну ухвалу еще перед просьвітними зборами, щоби опісля на самих зборах можна вже вписати їх жертву в справоздане і про сю жертву в своїм часі подати в „Свободі" до загального відома.

Дмитро Андрейко,
відпоручник Пр. К. Р. Н. С.

ПОДЯКА.

Я низше підписана складаю сердечну подяку Гол. Урядови Р. Н. Союза за прислане мені посмертної запомоги по моїм мужу, бл. п. Василю Мисак, котрий був в Америці в Майнерсвіл, Па. і помер тамже. Я бідна вдова з пятьма діточками дякую щиро Р. Н. Союзови і його Вп. Урядникам за виплачене посмертної запомоги в сумі $850.00, словами: вісімсот пятдесять долярів. Дай Господи, щоби Р. Н. Союз процвитав і щоби кождий щирий Русин, котрий лише жив в Америці, належав до тої правдивої народної орґанізації.

Анна Мисак, жена бл. п. Василя Мисак, помершого в Майнерсвіл, Па.

ЖЕРТВИ НА ФОНД „РІДНА ШКОЛА" В ГАЛИЧИНІ.

З нагоди сьвяткованя патрона Р. Н. Союза, Братство сьв. Петра і Павла, від. 158 Р. Н. С., в Кріксайд, Па., жертвували слідуючі члени: С. Пастернак, В. Кніґиницький, С. Семенчук і Д. Мучка по $1.00; С. Батіг, В. Пастернак, Р. Гнатюк, Ф. Кніґиницький, Д. Скіцко, П. Іванюк, М. Батіг, І. Винник, Д. Приймак і В. Батіг по 50 ц.; Я. Кузь 30 ц.; І. Ганущак, Д. Костюк і Ю. Шак по 25 ц. — Разом $10.05

Всім жертводавцям складаємо на сім місци сердечну подяку. — Семен Пастернак.

З нагоди сьвяткованя памяти сьв. Володимира, члени відділу Р. Н. С. в Вілінґ, В. Ва., зложили, на горячий зазив Предсідателя Братства, отсі жертви: о. А. Строцький, Я. Вітенко, І. Демкович, В. Зелінка, Н. Зарічний, і А. Федірко по $1.00; С. Дикий, Ю. Шуль, М. Ярош, Д. Сервстник; В. Когут II., А. Лабуза, Н. Дикий, І. Рафа, А. Завада, Є. Ґрушкевич, П. Наконечний, І. Цюпінський, А. Цюпінський, І. Демкович, В. Писарчик, Г. Васечко, А. Паца, Д. Хромейко, І. Зень, І. Кабала, М. Пуцило, Д. Емерит і П. Кондира по 50 цнт.; Н. Кітляр, С. Козелко, Ю. Вікера, С. Цюпінський і Ю. Севний по 25 цнт. — Разом $18.75

Сю суму за доложенем почтової оплати вислано мені ордером на адресу „Свободи". Всім Вп. Жертводавцям складаєть ся на сім місци щиру подяку. — Стефан Дикий.

Бр. сьв. Петра і Павла, від. 299 Р. Н. С. в Кент, Па., обходило дня 27. липня с. р. урочистий празник покровителя нашої орґанізації, сьв. Володимира Великого. В неділю рано явили ся члени в параді на Службі Божій, а по укінченю богослуженя вернули всі в піднесенім настрою домів. При нагоді сего торжества займив ся п. Предсідатель і п. Секретар відділу збіркою жертв на „Рідну Школу" в Галичині. Слідуючі зложили свої лепти: С. Настюк 75 цнт.; Н. Іванюк, Ф. Кухарський, П. Рилик, С. Рилик, В. Рилик, А. Рилов, М. Куш, М. Скубовяк, М. Підгірний, І. Кухарський, А. Горішний, Ф. Федорук, С. Василишин, В. Горішний, П. Андрійчук і Й. Козаровський по 50 цнт.; Г. Рилик, М. Рилик і Й. Калінєвич по 25 цнт. — Разом $9.50

Всім Вп. Жертводавцям щире Спасибіг. — Франц Кухарський.

Оголошено в ч. 32. „Свободи"	$119.36
Загальна квота	$157.66
Вислано до „Дністра" дня 5-го серпня на вкл. книжочку ч. 6800 (ч. посьвідки 4151660 і 4312477)	$119.36
Остає	$38.30

ЖЕРТВИ НА ПРИВАТНУ УКРАЇНСЬКУ ҐІМНАЗІЮ В РОГАТИНІ.

Пп. І. Пасняк і Николай Мурашко з Рочестер, Н. Й., зібрали на весілю у п. Василя Пакули, дня 2. с. м. слідуючі жертви: В. Пакула, І. Паснак, В. Федьків, С. Лотоцький, Н. Мурашко і Д. Шурґот з Бофало, Н. Й., по $1.00; М. Яцула, Н. Швець, С. Кучмій, В. Кучмій і Я. Пригода по 50 ц.: Н. Залецький, Г. Британ, Н. Баран, М. Віхар, В. Легкий, Т. Кравець, Н. Шурґот, І. Шурґот і Г. Бояновський по 25 ц.; П. Стрілець 10 ц. — Разом $10.85

Всім жертводавцям щире Спасибіг. — Н. Мурашко.

ЖЕРТВИ НА ФОНД ІМ. М. СІЧИНСЬКОГО.

Гейзельтонські Русини-Українці зложили слідуючі жертви: Бр. сьв. Арх. Михаїла, від 85 Р. Н. Союза $10.00; О. Шараварко $2.00; В. Костюк, М. Мардиняк, А. Целехач і І. Рис по $1.00; Я. Стеткевич, І. Яворський, С. Клиновський, В. Казюк, А. Гордійчук, С. Ґрабар, І. Ґригор, Н. Триш і Г. Кукрицький по 50 цнт.; М. Триш, Н. Скоревич, С. Віклюк, П. Вийванко, Н. Яцищук, Й. Радинський, А. Процько, С. Максимишин, А. Максимишин, Ю. Касіян, Н. Шлапак, Ф. Палагнюк, В. Луговий, С. Цепинюк, І. Триш, І. Касіян, Н. Николяк, Ал. Шлапак, П. Земледух, П. Василик, С. Ґронський, О. Луговий, С. Шляхтянчин, І. Шараварко і В. Макар по 25 цнт.; М. Касіян і П. Крісторич по 10 цнт.; Н. Н. 5 цнт. — Разом $27.00.

Всім жертводавцям складаємо сердечну подяку за їх лепти.

ЖЕРТВИ НА ВИБОРЧИЙ ФОНД В ГАЛИЧИНІ.

Пп. Пилип Щуцький і Іван Ваверчак з Перт Амбой, Н. Дж., зібрали на руській народній прогульці в Перт Амбой	$3.55
Оголошено в ч. 26. „Свободи"	12.70
Загальна сума	$16.25

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

Потрібно робітників до фабрики сталевих кар. Робота при молоті і в кузьні. Добра платня; стала робота. Голоситись до: Steel Plant, Wharf & St. George St., St. Louis, Mo. 28—

Потрібно звинних людий і робітників. Стала робота; добра платня. Голоситись до: Steel Plant, Wharf & St. George St., St. Louis, Mo.

НЕДАВНО ПРИБУВШИЙ з старого краю академик, пошукує занятя, відповідного для него. Радо приняв би місце домашнього учителя на провінції. Ласкаві зголошеня прошу слати до: Rev. E. Bartosch, 82 Cicotte Ave., Detroit, Mich.

КУХАРКА КРАЄВА, інтеліґентна, пошукує посади до заряду дому у сьвященика самітного. Варить знаменито страви, є ощадною і спокійної вдачі. — Ласкаві зголошеня просить ся адресувати до: Olha Burmyczivna, 519 Market St., Newark, N. J.

ПАРОХІЯ В ҐЛЕН ЛАЙН, ПА. потребує дякоучителя від 1-го вересня. Вимагає ся сьвідоцтва шкільні, знане нотного сьпіву і веденя школи. Платня після умови. Голосити ся на адресу: Николай Гриник, Box 131, Glen Lyon, Pa.

ІСПИТОВАНИЙ ДЯК, котрий вміє провадити хор, як також новий заложити, сьпіває тенором, грає на фісгармонії, розуміє ся на штуці театральній, маючий практику веденя каси і склепу, тверезий, в молодім віці, пошукуючи відповідної посади, просить посилати ласкаві зголошеня враз з услівями під слідуючою адресою: Maksym Maruszczak, 115 McGregor, Winnipeg, Man. Canada.

Пошукую свого мужа **ГРИГОРІЯ ДИНЬ.** Походить з Мисцової, пов. Кросно. Пошукує його жена, Орина. Хто подасть його адресу, дістане $5.00 нагороди. — М. Хромоґа, 1247 S. 3rd St. St. Louis, Mo.

Пошукую свого краяна **ВАСИЛЯ КАСЬКОВОГО** у важній і відомій йому справі. Він походить з села Мозолівки, повіт Підгайці. Недавно перебував на Монессен, Па., опісля виїхав до Мікіспорт, Па. і по кількох тижнях знов десь щез. Хтоби о нім знав, нехай подасть мені його адресу, а дістане нагороду. Paul Halma, 163 4th St, Monessen, Pa.

Пошукую свого брата **ІВАНА ДОБРИНСЬКОГО,** котрий походить з села Горішної Ямни, пов. Добромиль, Галичина. Виїхав з Вілмінґтону, Дел. тому 6 літ десь в контри та не знаю де є. Хто би о нім знав, або він сам, нехай зголосить ся на адресу: Pawlo Dobrynski, 908 E. 7th Str. Wilmington, Del.

УЧИТЕЛЬ народний з старого краю пошукує якогонебудь занятя. Може також приняти посаду дякоучителя, позаяк знає дяківство і проваджене хору. Ласкаві зголошеня слати до Редакції „Свободи".

Де є **ГРИЦЬ ПИЛИПІВ,** котрий мав перебувати в Олифант, Па. Сей чоловік недавно тому приїхав до Ню Йорку, щоб, як казав, відобрати когось з Кастелґарден, та при сій нагоді його мали в Ню Йорку обікрасти. Шукаючи помочи, він зайшов до певних людий в Джерзи Сіти, а сї, даючи віру його словам і слезам, позичили йому кілька долярів, щоб він міг вернути до Олифанту. Від сего часу він не дає про себе знати. З того треба догадуватись, що се був простий ошуст і тому перестерігаєсь перед сим пташком чутливих на слези людий. Тут трафляєсь з часта, що хтось з приїзжих попадає в Ню Йорку в якесь нещасте і треба такому помочи, але коли якась людина уживає сего способу для простого обманьства, належить її пznятнувати публично. Хтоби знав про його теперішне місце побуту, зволить донести на адресу: „Свободи".

ПОЗІР! ПОМОЖІТЬ ДОБРІ ЛЮДИ! ПОЗІР!
Хто би знав, де перебуває мій муж **ІВАН КАВА** родом з Розсоховатця, пов. Скалат, літ 34, округлої твари, волосє жовтяве, без вусів, най дасть мені знати. Викрав мені, матери, дитину, хлопчика Казя, літ 8, і втік з любовницею. Хочу лиш дитину відобрати, щоб воно не бідувало, та не знущала ся над ним любовниця мого мужа. — Хто мені перший донесе його адресу чи плейз де перебуває, дістане від мене $5.00 нагороди. Моя адреса: Thekla Kava, 630 Bryan St., Allentown, Pa.

Позір Русини з Род Айленд! Тов. Князя Данила; від. 73 Р. Н. Союза, в Провіденс, Р. Ай. устроює **ВЕЛИКИЙ БАЛЬ,** дня 30. серпня (августа, с. р. в Базар Гол, 155 Вілард Аве. На той Баль запрашає ся усіх Родимців з Провіденс і околиці. — За добру забаву ручить

Уряд.

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ
устроює
греко-католицька парохія в Лопез, Па.
в понеділок, дня 1-го вересня с. р.
(на Лейбор Дей)
в гали Стефана Голобука
Вступ для мущин 25 цнт., для женщин даром.
Початок від полудня.

Весь дохід призначений на гр.-кат. церков в Лопез, Па.

На сей Баль запрашає ся всїх, так місцевих як і околичних Русинів, а за добру забаву ручить **Комітет.**

ЧЕТВЕРТИЙ ВЕЛИКИЙ ДОРІЧНИЙ БАЛЬ
устроює в Йонкерс, Н. Й.
в суботу, дня 30-го серпня 1913
славно-звістне „Лосянское Семейство".

Баль відбуде ся в гали Маречека, 274 Ешбуртон Аве., на яке всіх членів як немение всіх приклонників нашего „Семейства" уклінно просим. Комітет ручить за знамениту забаву. Буфет у власнім заряді. Найліпша музика. Тисячні несподіванки.

Початок о годині 2-гій попол. Вступ 25 цнт.

Приходіть, погуляємо і потішимо ся щиросердечно.
33-35 **КОМІТЕТ.**

ГОРОЖАНИ СПОЛ. ДЕРЖАВ З CLEARFIELD CO. ПОЗІР!

Низше підписаний оголошує свою кандидатуру на уряд повітового судії з 46-го судейського округа в Пенсильванії (Clearfield County) на перші (Primary) вибори, котрі відбудуть ся дня 11-го вересня 1913.

Allison O. Smith,
дотеперішний судія.

Увага: Позаяк пан Allison O. Smith яко судія за минувших 10 років свого урядованя дав ся пізнати як дуже здібний, безсторонний і справедливий судія, тому обовязком горожан Русинів як і прочих Славян буде попирати тогож і так при перших, як при других виборах віддати свої голоси на пана Allison-a O. Smith-a.

ЗАПИСУЙТЕ СВОЇ ДІТИ ДО РУСЬКОГО МОЛОДЕЧОГО СОЮЗА!

СПИС І ЦІННИК КНИЖОК,

КОТРІ МОЖНА ДІСТАТИ В ДРУКАРНІ "СВОБОДИ".

*Американець, веселий образ з житя народу зі співами, в трох діях. — Ціна .... 15 цнт.
Америка. — Збірка віршів. — Зміст: Америка. Важкі думи. Галицьким панам у альбом. До сестри. Публика. Се що такого є? В Пенсильвенії. Два образки. Одна лиш калина. Я хочу до дому. Купить мази. Прощанє з краєм. Слава Пророка. Поет і Муза. Будучність руського робітника. Вітер по поли. Ой в мене хвіточки цвили. — Ціна .... 15 цнт.
Бери та читай. — Ціна .... 30 цнт.
Весела книжочка з 17 образками. — Гумористично-сатиричний збірник для сумних людий. — Містить в собі богато сьмішних віршів, дотепів і оповідань. — Ціна .... 35 цнт.
В старім і новім краю. — Образ з сучасного житя в 4-ох відслонах. Дуже весела штука для аматорських театрів. — При кінци сеї книжки находить ся сьмішне "оповіданє „Стадник". — Ціна .... 25 цнт.
*Гостина сьв. Николая, драматична гра для діти́й. — Ціна .... 10 цнт.
*Доля галицької сироти. — Ціна .... 5 цнт.
Дещо про звірята, рослини, камінє і скали. — В сій книжці находить ся около 200 цікавих образків звірят, птахів і риб з докладним описом, де вони жиють. — Ціна .... 30 цнт.
Дещо про права і суди в Злуч. Державах, а особливо в стейті Пенсильвенії. — Ціна 10 цнт.
Дорога до сьвідомости: Капітал і праця. — Ціна .... 10 цнт.
Дорога до сьвідомости: Борба класів і длячого робітники організують ся. — Ціна 10 цнт.
Еміґрант. — Дуже веселі пригоди з житя еміґранта. — Ціна .... 15 цнт.
З кого ся насьміюють, з того люди бувають. — **Посол Петришин.** — **Модний адвокат.** Збірка оповідань. — Ціна .... 10 цнт.
За сестрою. — Є се найгарнійше оповіданє з козацької старини, сучасного письменника Андр. Чайковського, яке дотепер вийшло на американській Руси. — Ціна .... 35 цнт.
З рідних нив. — Зміст: Вся людська твар з хвалою прийде (вірш). Чого нам дійсно потреба. Не плоти ради, не плоди (вірш). Найбільший духовий поет (Данте Алігієрі). Михайло Петрович Старицький, батько українського театру і визначний український поет. Як будуть їти шапи? Ангел та пустельник (оповіданє). Дещо цікавого із природи і науки. Зі сьвіта. — Ціна .... 15 цнт.
Житє, зарібки, організації і т. п. в Злуч. Державах. — Дуже цікава розправа про відносини праці і житя в Америці. — Ціна .... 15 цнт.
Журавлі. — Зміст: Журавлі (вірш). Закутник (оповіданє). Новітні гайдамаки (вірш). Пісні про Канаду. Пайдот Бют, оповіданє про судьбу молодого робітника-еміґранта. Звідки бере земля тепло. — Ціна .... 15 цнт.
*Жіночий язик, індіянська казка. Невдалий линч, оповіданє. — Ціна .... 15 цнт.
Зуб за зуб (оповіданє). — Бом (з каліфорнійського житя). Судьба сьвітів. Назва „Русини". — Ціна .... 10 цнт.
*Казки за циганів. — Ціна .... 10 цнт.
Казки про жидів. — Зміст: Як Іван жидів мудрував. Вандрівка Івана з жидами. Як Іван водив жидів на гриби, а відтак у ставі потопив. Мужик з жидом в спілці. Пан і жид. Казка про жида. Як жид Русина правовав. — Ціна .... 15 цнт.
Книжочка рахункова. — Дуже практична книжочка до обчислювання всяких рахунків; вона є пожиточна так для бизнесменів як і для робітників. З додатком деяких цікавих відомостий. — Ціна .... 30 цнт.
Коротка історія Руси до зруйнованя Січи. Містить богато образків руських князів і гетьманів. — Ціна .... 10 цнт.
Марія. — Зміст: Марія (уривок з поеми Т. Ш.). На чужині (вірш). Скором (оповіданє). Рік 1903-ий в старім краю. Людоїдство в Конґо. Клопоти кума Софрона (вірш). — Ціна 10 цт.
Многострадальний народ. (Огляд історії українського народу). — Ціна .... 20 цнт.
Народний рух австро-угорських Русинів. — Ціна .... 20 цнт.
Напад на Січ. — Ціна .... 5 цнт.
*Оповіданє про Алі Бабу і сорок розбійників. Арабська казка. — Ціна .... 20 цнт.
О підземних скарбах. — Природнича розвідка про всякі мінерали, находячі ся в землі і як витворюють ся з них річи необхідні в житю людий. — Ціна .... 25 цнт.
Оповідання про заздрих Богів. — Ціна 10 цнт.
*Під прапором свободи. Вибір патріотичних декламацій. — Ціна .... 30 цнт.
*Пісні про Канаду і Австрію. Пригоди з житя еміґрантів, писані вершом. — Ціна 40 цнт.
*Пісні під нотами, друковані на почтових картках. Серія складаєсь з 12 ріжнородних пісень. 1) „Думи мої", слова Шевченка, сольо. 2) „Гей по синьому морю хвиля грає", Паруб. хор. 3) „За Пемань іду", дует. 4) „Ой мати, мати, москаль в хаті", сольо. 5) „Кохав мене батько", сольо. 6) „Повій вітре на Вкраїну", сольо. 7) „За тучами, за хмарами", дует. 8) „Заручена та Одарка", жін. хор. 9) „Ой я нещасний, що маю діяти", сольо. 10) „Докиж мені журити ся", сольо. 11) „Й циганка, пишний квіт", сольо. 12) „Ой ти Боже милосердний", мішаний хор. — Ціна за цілу серію (12 пісень) .... 35 цнт.
Принц і нуждар. Дуже занимаюче оповіданє славного американського писателя Марка Твейна в перекладі В. Держируки. — Ціна 50 цнт.
Покуса. — Зміст: Покуса (оповіданє). З практичної школи (оповід.). Я тут голова (оповід.). Пісня про Канаду. 11.000 метрів над землею. Руському серцю (вірш). Вік людий, звірят і ростин. — Ціна .... 10 цнт.
Про кінець сьвіта. — Ціна .... 15 цнт.
Про нутро землі (з 22 образками). — Розвідка про будову землі і її передпотопові здобутки. — Ціна .... 25 цнт.
Руський штукар. 212 гарних штук до забави. — Зміст: Часть І. Забави фізичні і хемічні. Часть ІІ. Штуки з картами. Часть ІІІ. Штуки рахункові. Часть IV. Штуки жартобливі. — Ціна .... 50 цнт.
Рицар і смерть. — Ціна .... 5 цнт.
Розмова Поляна з Русином. — Дуже веселий вірш, в котрім Русин висьміває польську пиху. — Ціна .... 10 цнт.
Релігійні вірования старинних народів. — Зміст: Релігія Єгиптян. Релігія Халдейців. Первісна релігія Індусів. Ісповідники релігії Брама. Релігія Будди. Релігія Перзів. Релігія Жидів. Релігія Греків. Релігія Римлян.—Ціна 20 цт.
*Русько-англійський тлумач, з котрого можна дуже скоро навчитись англійської мови. — Сторін 256, тверда оправа. — Ціна .. 60 цнт.
Слово ч. 5. — Зміст: Блаженний чоловік (з Псалтиря). З книги приповістей Соломона. Чи буде що з наших дітий? Громадське житє Італійців в Ню Йорку. Штука і архітектура на виставі в Ст. Луіс, Мо. Дві левади (оповіданє). Дещо цікавого. Зі сьвіта.—Ціна 15 цнт.
Слово ч. 6. — Зміст: Спочив мій дух... (вірш). Спокій душі. Не виносить ся серце вже мов (вірш). Потреба літератури. Народні школи в Пенсильвенії. Дорога любови, то Божа дорога. Зі сьвіта. — Ціна .... 15 цнт.
Смерть. — Зміст: Смерть (фантазія). На провесні у ранці (вірш). Віпт (оповіданє). Пісня Канадийська. Внутрішний устрій козачини. Огонь (наукова розвідка). — Ціна 15 цнт.
Степові люди. — Оповіданє з житя в донських степах. — Ціна .... 15 цнт.
Страшна пімста. — Оповіданє М. Гоголя з козацьких часів (з многими образками). — Ціна .... 20 цнт.
Страйк. — Сценічний образ в трох діях з житя хліборобів в Галичині. (Штука для аматорських театрів). — Ціна .... 20 цнт.
Стріляй на смерть! — Робітнича драма в 1-ій дії. (Для аматорських театрів). — Ціна 15 цт.
Товариска ворожна, для веселої розривки в кружку знакомих. — Зміст: Вороженє будучности для женщин. Вороженє будучности для мущин. — Ціна .... 15 цнт.
*Хлопська доля. — Ціна .... 5 цнт.
Хто з чого живе? (Розвідка на тлі економічні). „Земля Рече" — Ціна .... 15 цнт.
Через кордон. (Цікаві розкази еміґранта). Еміґрант (вірш). — Ціна .... 15 цнт.
Як мужик ходив до царя правди шукати (оповіданє). З гір (вірш). За землю (оповіданє). Сьвіт без Аллага (арабська байка). Як вояк пімстив ся на цареви (казка). — Ціна 15 цнт.
Які то є люди на землі? (з 22 образками і 2 мапами). Дуже цікава розвідка про всі раси людий і їх житє. — Ціна .... 50 цнт.

МОЛИТВЕННИКИ І КНИЖКИ БОГОСЛУЖЕБНІ ТА РЕЛІГІЙНІ.

Звичайна оправа.

Новий Завіт	2.00
Псалтир	1.00
Бог Надежда Моя	1.00
Хліб Душі	60
Хліб Душі, латинськими буквами	84
Дорога	52
Дорога, малий	32
Горі імієм серця	34
Коляди	15
Збірник найкрасших пісень церковних	10
Ангельський хор. збірник народ.-церков. пісень під ноти ч. І.	25
Ангельський хор, часть II.	5

Гарна оправа.

Бог радость моя	1.40
Хліб Душі	1.80
Хліб Душі, латинськими буквами	2.00
Дорога	1.70
Дорога, малий	1.00
Друг Душі	1.30
Горі імієм серця	1.10
Молитвенник	1.80

ДРУКИ.

Книжки колекторські 100 штук	7.00
Метрики хрещення	3
Метрики шлюбні	3
Метрики смерти	3
Поминник за померших	10
Листові папери. Листи з вінєтою Т. Шевченка, М. Лисенка, Ів. Франка, Богдана Хмельницького, М. Драгоманова, за штуку	2
Книжка для опікунів хорих	1.00
Сьвідоцтва лікарські для хорих членів Бр. і Товариств	3

ВКАЗІВКИ ДЛЯ ЗАМОВЛЯЮЧИХ КНИЖКИ.

Кождий замовляючий книжки повинен виписати виразно всі титули книжок, які йому подобались і обчислити загальну належитість за книжки. Єсли хто замовляє книжки на меншу суму, то належитість може присилати почтовими марками, а при більших замовленях належить посилати гроші через почтовий або експресовий мони-ордер. Адреса замовляючого мусить бути написана як найдокладнійше. Мешканці по малих місцевостях повинні при замовлюваню книжок посилати 10 центів на реджістер, бо трафляєсь часто, що хтось другий з краянів забере їм книжки з почти.

Замовлені книжки висилаємо відворотною почтою. Гроші належить присилати наперед, бо американська почта не приймає посилок за посилатом. Для тих, що хотять занятись розпродажею книжок, даємо значний опуст.

Замовлення належить висилати на адресу:

„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

— 9 —

знов зісковзнутись за хвилину. Евгеній зирнув наперед себе: сосни, сосни, сосни рівним рядом потягли ся аж геть-геть далеко, де обі їх лінії по обох боках дороги немов зливали ся з собою. Глипнув позад себе — те саме. Кінця ліса ніде не видно; одинока каритка котила ся тихо, мов загублена серед того темно-зеленого шпилькового моря. І скрізь воно рівне, мов пристрижене якоюсь величезною машиною; ніде ані висшого дерева, ані лісничівки, ані яру, ані закруту дороги. Тілько тут і там край шляху бовваніють біло-сині басаманисті мильові стовпи з понаписуваними на них числами.

Евгеній знов зирнув наперед себе. Його зір зупинив ся на однім стовпі, що стояв, як йому здавало ся, не в такім місці, де його судячи по віддаленю слїд було надіяти ся. В сірій мраці, що злегка налягала на ліс і закривала небо, сей стовп видавав ся зовсім чорним. Зрештою й його форма була якась не зовсім звичайна; скорше подабав на старий, обгорілий пень, ніж на правильно обтесаний і „в краєві фарби" помальований стовп.

— Слухайте, Берку, — запитав нарешті Евгеній, — що се там стоїть коло дороги? То якийсь стовп, не правда?

— Ні, прошу пана, то хлоп.

— 12 —

Старий балакаючи звільна вліз у карету і сів на низенькім сидженю напротив Евгенія. Сей просив його сідати поруч себе, але старий не захотів.

— Ні, ні, буде з мене й тут! І за се вам велике спасибі! — мовив він ставаючи свою палицю між коліна, опираючи свої жиласті, спрацьовані долоні на її костурі, а бороду на долонях. Його сірі, розумні очи почали пильно вдивляти ся в Евгенія. Берко рушив.

Евгеній на разі мовчав. У його голові шибнуло дивне порівнанє. Отсей старий, що заблудив у близькім сусїдстві рідного села, що стоїть на серед гладкого, рівного шляху, і не знав, в якій бік йому до дому, — чи-ж се не символ усего нашого народа? Змучений важкою долею він блукає не можучи втрапити на свій шлях і стоїть мов отсей заблуканий селянин серед шляху між минулим і будущим, між широким, свобідним розвоєм і нещасним нидїнєм, і не знає, куди йому йти, не має сили ані надії дійти до цїли. Хто то вкаже тобі дорогу, хто підвезе тебе, мій бідний народе? — зітхнув Евгеній.

II.

Лице старого селянина прояснило ся.

— А я пана знаю, — мовив він.

— 13 —

— Яким чином?

— Адже ви нас боронили там у суді. Ви пан адукат Рафалович, правда?

Евгеній придивив ся близше старому і пізнав свого бувшого клієнта.

— А ви Демко Горішний.

— Бодай пан здорові були! Як пан собі затямили! А куди пан їдуть?

— Був у Гумниських на термінї, а тепер вертаючи поїхав на Буркотин, хотів побачити ваше село.

— Ой, є що бачити! — сумовито відповів Демко. — Біда нас присїдає, паночку, чим раз дужше тай дужше.

— А ви знаєте, на що Пан Біг біду сотворив? — запитав Евгеній.

— Та на що?

— Аби люди били ся з нею.

— Та то воно так. Але як той казав: bijmy się, chłopie, moja szabla, a twój kij.

— Певно, що то нерівно, але то ще не рація, щоби й-кий із рук кидати і йти голїруч. Ну, а якже ваша справа з паном за пасовиско?

— Та не знаю. Щось наші прелїпотенти на пана відказують.

— Ніби то на мене?

— 16 —

— Та так. Мені цікаво, чи пан не думає її рубати.

— Е, вже би давно був вирубав, але заказали з намісництва. А инші кажуть, що банк не позволяє рубати. Бо наш пан задовжений у банках, а на той ліс, то взяв більше як десять тисяч. І без банку не сьміє рушити.

Тимчасом бричка минула ліс і заїхала в село, що лежало в долині над рікою. Посеред села між високими липами і ясенями стояв двір пана маршалка Брикальського.

— У пана маршалка сьогодні польованє, — мовив Демко, показуючи очима на двір. — У діброві дики стадами ходять, шкоду страшенну роблять по полю. На самій бульбі люди тисячні шкоди понесли. А панови було байдуже. Аж як йому самому дики цілий копець з бульбою розбили, то спросив польованє. Чуєте, як там трублять та гукають?

І справді, з широких суґорбів покритих високим дубовим лісом, що тепер під пожовклим листєм виглядав мов лан велитенського спілого збіжа, чути було гомін стрілецьких труб, крики та вереск нагінки і де-де цюканє рушниць.

В'їхали в село. Проїхавши крутою вуличкою між городами вибрали ся на широкий майдан, що